ІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему **ОСОБЛИВОСТІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО АУДІОМЕДІАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ НА МАТЕРІАЛІ КІНОСТРІЧКИ ДЖО РАЯ PRIDE AND PREJUDICE**

Виконав: студентка групи 8.0353-ап-з
ОР «Магістр»
спеціалізації 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – Англійська
освітньо-професійної програми
8.035.041 Переклад (англійський)
Берелет Ганна Євгенівна

Керівник: к. філол. наук, доц. **М.В. Бережна**

Рецензент: к. філол. наук, доц. **С.П. Запольських**

Запоріжжя – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології_____

Кафедра теорії та практики перекладу з англійської мови_____

Освітній рівень магістр_____

Спеціальність_____

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – Англійська_____

Освітньо-професійна програма 8.035.041 Переклад (англійський)_____

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
_____
«____»_____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

_____Берелет Ганни Євгенівни_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проєкту) «Особливості англо-українського аудіо медіального перекладу на матеріалі кінострічки Джо Рая Pride and Prejudice»

Керівник кваліфікаційної роботи (проєкту) кандидатка філологічних наук, доцентка М.В. Бережна_____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ЗНУ від «28» лютого 2024 року № 369-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проєкту): 29.11.2024

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проєкту) художній переклад фільмів як специфічний напрям перекладацької діяльності; переклад англомовного кінематографічного твору Джо Рая «Pride and Prejudice» українською мовою, аналіз лексичних, граматичних та стилістичних трансформацій.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити: з'сувати особливості історичного розвитку перекладу художніх фільмів в Україні; 2) визначити специфіку динамічної еквівалентності як ключовий інструмент для досягнення адекватності в перекладі художніх

фільмів; 3) охарактеризувати кінематографічні тексти як особливий вид художнього перекладу; 4) вивчити специфіку перекладу кінотекстів; 5) дослідити лексичні, граматичні та стилістичні трансформації

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проєкту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Бережна М.В., к.ф.н., доц	07.06.2024	07.06.2024
Розділ 1	Бережна М.В., к.ф.н., доц	02.09.2024	02.09.2024
Розділ 2	Бережна М.В., к.ф.н., доц	01.10.2024	01.10.2024
Висновки	Бережна М.В., к.ф.н., доц	21.10.2024	21.10.2024

6. Дата видачі завдання 03.06.2024р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістр	Строк виконання етапів роботи (проєкту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	Лютий-квітень 2024	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	Травень 2024	виконано
3.	Написання вступу	Червень 2024	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	Вересень 2024	виконано
5.	Написання практичного розділу	Жовтень 2024	виконано
6.	Формулювання висновків	Жовтень 2024	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	Листопад 2024	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	Листопад-грудень 2024	виконано
9.	Захист	Грудень 2024	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант _____ Г. Є. Берелет _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ М.В. Бережна_____
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ ___Г.О. Хацер_____
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота – 72 стор., 77 джерела, 1 Додаток.

Об’єктом цього дослідження є способи досягнення динамічної еквівалентності англо-українського перекладу кінотексту фільму режисера Джо Райта «Pride and Prejudice» (2005).

Метою дослідження полягає у визначенні характерних рис перекладу кінематографічного матеріалу фільму, аналізі використаних перекладацьких прийомів та виявленні закономірностей перекладу з англійської мови українською фільму Джо Рая «Pride and Prejudice».

Теоретико-методологічні засади. Особливості перекладу кіноматеріалів досліджували такі науковці, як А. Гудманян, В. Демецька, Т. Лук'янова, Т. Малкович, О. Орєхова, Ю. Плетенецька, О. Ребрій, М. Юрковська та інші. Проте досі є багато аспектів, які потребують додаткового вивчення та пояснення.

Отримані результати показали, що динамічна еквівалентність є основним засобом досягнення ідентичного впливу на глядача перекладеного фільму та важливим критерієм для оцінки якості перекладу. Вимоги до перекладу кінематографічних творів розроблені з урахуванням фонетичного, лексико-семантичного та синтаксичного рівнів. У процесі перекладу кінематографічних матеріалів перекладач використовує комбінацію лексичних, граматичних та стилістичних трансформацій, при цьому кількість змішаних трансформацій значно перевищує кількість окремих трансформацій одного типу., калькування, описовий переклад і смисловий розвиток. Перекладацька стратегія зосереджена на збереженні комунікативної функції та відтворенні аналогічної естетичної функції.

Ключові слова: *кінематографічний переклад динамічна еквівалентність транскрибування калькування описовий переклад смисловий розвиток*

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАК…… 3
ВСТУП……. 4
РОЗДІЛ 1 ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД ФІЛЬМІВ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ НАПРЯМ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ…. 7
1.1 Історичний розвиток перекладу художніх фільмів в Україні та особливості перекладу аудіовізуальних текстів…….. 7
1.2 Динамічна еквівалентність як ключовий інструмент для досягнення адекватності в перекладі художніх фільмів……. 20
1.3 Кінематографічні тексти як особливий вид художнього перекладу.... 28
РОЗДІЛ 2 ПЕРЕКЛАД АНГЛОМОВНОГО КІНЕМАТОГРАФІЧНОГО ТВОРУ ДЖО РАЯ «PRIDE AND PREJUDICE» УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ…….…. 37
2.1 Характеристика матеріалу дослідження……. 37
2.2 Аналіз лексичних трансформацій аудіовізуального перекладу…..…. 42
2.3 Граматичні трансформації аудіовізуального перекладу «Pride and Prejudice» ……..... 50
2.4 Стилістичні трансформацій аудіовізуального тексту фільму……… 59
2.5 Аналіз трансформацій змішаного типу в АТ кінострічки «Pride and Prejudice» (2005)…….…. 63
ВИСНОВКИ……... 70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……... 73
ДОДАТОК А…….……...……... 81

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАК

АВП – аудіовізуальний переклад

АТ – аудіовізуальний текст

КВП – переклад кіно та відеоматеріалів

ФЕ – формальна еквівалентність

ДЕ – динамічна еквівалентність

ВСТУП

Актуальність. Оскільки кіно є одним із найбільш популярних і впливових видів мистецтва, його вивчення у сфері лінгвістики та перекладознавства стає дедалі актуальнішим. Якісний переклад з іноземної мови (або навпаки) є важливим елементом для досягнення як комерційного, так і творчого успіху фільму за межами його країни виробництва. У цьому дослідженні аналізуються сучасні методи та підходи до перекладу фільмів з англійської та німецької мов на українську.

Актуальність роботи обумовлена зростанням попиту на якісні переклади фільмів, розвитком технологій обробки й демонстрації відеоконтенту, а також комерціалізацією світового кінематографа. У зв’язку з цим збільшується потреба в перекладі аудіовізуальних матеріалів, зокрема кінофільмів, іноземними мовами, включаючи українську.

Особливості перекладу кіноматеріалів досліджували такі науковці, як О. Тищенко, С Коваль, Д. Новак, С. Альбота, В. Маруніна, О. Підгрушна, І. Лютянська, М. Скумін, Р. Зорівчак, тощо.

На сьогодні кількість наукових досліджень, що стосуються особливостей кіноперекладу, зростає, однак ця практика ще не набрала великого масштабу. Питання перекладу кінематографічних матеріалів активно досліджували такі вчені, як А. Гудманян, В. Демецька, Т. Лук'янова, Т. Малкович, О. Орєхова, Ю. Плетенецька, О. Ребрій, М. Юрковська та інші. Проте досі є багато аспектів, які потребують додаткового вивчення та пояснення.

Об’єктом цього дослідження є способи досягнення динамічної еквівалентності англо-українського перекладу кінотексту фільму режисера Джо Райта «Pride and Prejudice» (2005).

Предмет – лінгвістичні, стилістичні та граматичні трансформації англо-українського аудіомедіального перекладу кінострічки Джо Рая «Pride and Prejudice».

Метою дослідження полягає у визначенні характерних рис перекладу кінематографічного матеріалу фільму, аналізі використаних перекладацьких прийомів та виявленні закономірностей перекладу з англійської мови українською фільму Джо Рая «Pride and Prejudice».

Згідно з поставленою метою дослідження, ми визначили такі **завдання**:

1) з'сувати особливості історичного розвитку перекладу художніх фільмів в Україні;

2) визначити специфіку динамічної еквівалентності як ключовий інструмент для досягнення адекватності в перекладі художніх фільмів;

3) охарактеризувати кінематографічні тексти як особливий вид художнього перекладу;

4) вивчити специфіку перекладу кінотекстів;

5) дослідити лексичні, граматичні та стилістичні трансформації.

Методи дослідження. Основним методом у роботі контекстуальний та лінгвопрагматичний аналіз, описово-аналітичний метод і прийоми семантичного аналізу лексики.

Матеріалом дослідження слугують англійська та українська версії (голосовий дубляж) кінофільму Джо Рая «Pride and Prejudice» (2005).

Наукова новизна дослідження полягає у аналізі перекладу лінгвостилістичних засобів кінотексту (на матеріалі фільму «Pride and Preju»), характеристиці здійснених перекладацьких трансформацій, використаних при перекладі.

Теоретична значущість роботи полягає у тому, що результати допоможуть глибше зрозуміти природу та закономірності функціонування лінгвостилістичних засобів у кіно-текстах, а також особливостей їх перекладу.

Практична значимість даної магістерської роботи полягає у тому, що її матеріали можуть бути використані при подальшому дослідженні процесу перекладу та дублювання фільмів. Також ці матеріали можуть виявитися корисними при підготовці спецкурсів та спецсемінарів для студентів філологічних та перекладацьких факультетів.

Структура роботи: складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних наукових. У вступі надаються основні відомості про дослідження, включаючи обґрунтування вибору теми, визначення мети та завдань, актуальність роботи, а також опис об'єкта, предмета і структури дослідження.

У першому розділі розглядаються загальні відомості про історію перекладу художніх фільмів, поняття динамічної еквівалентності як ключового інструменту забезпечення адекватності перекладу, а також зосереджена увага на описі кінематографічних матеріалів як специфічного виду художнього перекладу та проблемах, що виникають під час перекладу кінотекстів.

Другий розділ присвячений аналізу перекладів англомовних кінематографічних матеріалів, зокрема вивчаються особливості перекладу цих текстів українською мовою, різні типи трансформацій та основні труднощі, зокрема переклад реалій, фразеологізмів.

У висновках підбиваються загальні результати виконаного дослідження.

Загальний обсяг роботи – 72 сторінки, використано 76 джерел.

РОЗДІЛ 1
ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД ФІЛЬМІВ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ НАПРЯМ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Історичний розвиток перекладу художніх фільмів в Україні та особливості перекладу аудіовізуальних текстів

Україномовний якісний переклад є однією з ключових складових будь-якого англомовного художнього фільму, адже вважається, що від його якості залежить 80% успіху стрічки в Україні [Демецька 2005, с. 149].

Кіноперекладв Україні з'явився набагато пізніше, ніж у країнах Європи, і його розвиток відбувався поступово, проходячи кілька етапів. Т. Кушнірова вказує, що радянська школа кіноперекладу була заснована в 1935 році, але на той час українські перекладачі до цього процесу не допускалися [Кушнірова 2023, с. 12].

У 60-х роках центр кіноперекладу в Україні зосереджувався на кіностудії ім. О. Довженка, але всі фільми перекладалися там виключно російською мовою. Це був початковий етап розвитку кіноперекладу в Україні, який тривав до 1978 року. З 1978 року починається другий етап, коли на базі театру «Хлопавка» у Києві, завдяки ініціативі директора кіностудії ім. О. Довженка М. Мащенка, створюється студія кіноперекладу «Синхрон». Тут фільми починають перекладати українською мовою, але перекладачі досі орієнтуються на радянські стандарти дубляжу. Через це цей етап часто називають «україномовною радянською школою кіноперекладу».

На думку Т. Кушнірової, в епоху розквіту відеоіндустрії (кінець 80-х та 90-ті роки) ця проблема майже не існувала, оскільки перекладом займалися фахівці своєї справи. Як правило, кожен фільм мав кілька версій перекладу,

які були однаково якісними, і завжди був вибір, який варіант краще відповідав суті фільму [Кушнірова 2023, с. 12].

З розвитком кіноіндустрії обсяг перекладів значно збільшився, але кількість справжніх професіоналів у цій галузі залишилася практично на тому ж рівні. Тому, на думку деяких досвідчених перекладачів, якісний переклад зараз став майже неможливим [Демецька 2005, с. 239], адже все частіше до перекладу залучають штучний інтелект, що досить механічно перекладає, без врахування принципу динамічної еквівалентності.

Т. Кушнірова вказує, що третій етап розвитку починається з поверненням Україні незалежності, коли кінотеатри почали імпортувати іноземні фільми. Студії не могли впоратися з великим обсягом кіноперекладів, що призвело до розповсюдження аматорських, часто нелегальних, одноосібних озвучок, відомих як «переклад Гаврилова» [Кушнірова 2023, с. 13].

Основна різниця між радянською та українською школами кіноперекладу полягає в ідеології та цільовій аудиторії. Українські кіноперекладачі сьогодні не лише адаптують текст для місцевого глядача, а й експериментують із мовою та стилем перекладу, іноді відходячи від точного слідування оригіналу [УНІАН 2023].

Розвиток кіноперекладу в Україні регулюється законодавчо, зокрема через Закон України «Про кінематографію» від 13 січня 1998 року, згідно з яким іноземні фільми повинні бути обов'язково дубльовані, озвучені чи субтитровані державною мовою.

До 2000-х років в Україні переклад англомовних художніх фільмів українською мовою існував лише у вигляді телевізійних версій. Це було пов’язано з етапом повернення незалежності України після років поневолення в складі СРСР, що призвело до появи власних телеканалів та кіностудій. Більшість іноземних фільмів продовжували перекладали російською мовою, і питання державної мови залишалося актуальним тоді [УНІАН 2023].

В 22 грудня 2007 року Міністерство культури підписало Меморандум про співпрацю у сфері дублювання іноземних фільмів між урядом, дистриб'юторами (правовласниками прокату, серед яких компанії «B&H», «Геміні», «Кіноманія», «Каскад») та кінотеатрами («Кінопалац», «Лінія кіно», «Батерфляй» і «Одеса-Кіно»). Відповідно до угоди, дистриб'ютори взяли на себе зобов'язання до кінця 2007 року забезпечити 50% перекладів українською, а дитячі фільми – на 100%. Міністерство культури зобов'язалося сприяти створенню в Україні студій для фінальної стадії дубляжу – міксування. З часом в Україні почали з'являтися професійні студії перекладу, дубляжу та озвучення, як-от AdiozProduction Studio, LeDoyen, Postmodern, UkrDub, і багато інших, які стали основою для становлення самостійної української школи кіноперекладу, відмінної від радянських підходів [УНІАН 2023].

З моменту виходу мультфільму «Тачки» українською мовою в 2006 році, який отримав позитивні відгуки, почалася нова ера кіноперекладу в Україні. Переклад став таким успішним, що він сприяв подальшому розвитку україномовного дубляжу [УНІАН 2023].

Від 2007 року кількість фільмів, які потребували перекладу, зростала щороку (художні стрічки, документальні фільми, відео, корпоративні та презентаційні матеріали тощо). Проте число професійних перекладачів, що спеціалізувалися саме на перекладі художніх кінострічок, не задовольняло потреби ринку перекладу початку 2000-х років. Професійний переклад фільмів виконують багато телевізійних студій, які належать до телевізійних каналів (наприклад, студії «1+1», «Новий канал»), а також різні компанії ("Solo production", "AdiozProduction", "Pteroduction sound") [Кушнірова 2023, с. 12]. Варто також відзначити, що переклад іноземних фільмів українською мовою має важливе значення для становлення української школи перекладу і розвитку української мови.

До 2010 року частка фільмів з українським дубляжем у прокаті сягала 55%, але до 2012 року цей показник знизився до 38%, що можна пояснити

політичними факторами, зокрема вилученням дублювального обладнання та закриттям студії «Le Doyen» у 2012 році [УНІАН 2023].

Зараз Україна вважається однією з провідних країн у сфері якісного дубляжу, перевершуючи багато європейських країн, таких як Франція, Іспанія та Німеччина. Визнання українського дубляжу як найкращого в Європі сталося у 2012 році, коли його якість була офіційно оцінена вищою за російську [УНІАН 2023].

За роки незалежності України було знято менше фільмів, ніж у Сполучених Штатах Америки за місяць.

Після ухвалення мовного закону 2019 року і повномасштабного вторгнення росії 2022 року в Україні посилилися вимоги до українізації у сфері кіно та перекладу. Закон передбачає, що всі іноземні фільми, які демонструють у кінотеатрах і на телебаченні, мають бути дубльовані або озвучені українською мовою. Ці заходи покликані сприяти поширенню української мови та створенню нових робочих місць для перекладачів і акторів озвучування.

Завдяки цьому, українська аудіовізуальна продукція зросла, а попит на україномовний контент помітно зріс. Попри певний дефіцит професійних перекладачів, зокрема для художніх фільмів, ця ініціатива підтримує розвиток української школи перекладу, а також формує потребу в додатковій підготовці спеціалістів. За останніми даними, майже 90% населення України підтримують українську мову як єдину державну, а на телебаченні поступово відмовляються від російської мови в програмах та озвученні.

В Україні синхронний переклад кіно можна здебільшого почути на кінофестивалях, таких як Міжнародний кінофестиваль «Молодість» та Одеський міжнародний кінофестиваль [Кушнірова 2023, с. 11]. Однак в останні роки надається перевага субтитруванню, що є більш поширеною практикою. Згідно з українськими традиціями кіноперекладу, один кадр субтитрів має містити не більше 60 символів, хоча іноді ліміт зменшується до 43 символів. Субтитри зазвичай є українськими, але можуть бути й

двомовними, наприклад, англійськими та українськими [Кушнірова 2023, с. 11].

Нещодавно Президент України запропонував парламенту визнати англійську мову однією з мов міжнародного спілкування та виніс законопроєкт щодо цього. Пропонується, щоб фільми в кінотеатрах демонструвались мовою оригіналу (англійською), супроводжувані лише українськими субтитрами, без дубляжу чи закадрової озвучки. Якщо законопроєкт буде ухвалений, кіноіндустрія в Україні зміниться: до 2025 року половина англомовних фільмів буде дубльовано українською, а решта демонструватиметься в оригіналі з субтитрами. До 2027 року всі англомовні фільми в кінотеатрах повинні будуть показуватися лише в оригіналі з українськими субтитрами [Закон України «Про кінематографію» 2020].

Цей закон не вплине на телебачення, і влада не вважає його загрозою для ринку дубляжу в Україні, оскільки попит на українське дублювання зберігається високим, навіть під час війни. Стрімінгові платформи, зокрема Netflix, продовжують активно замовляти українські дубляжі. Однак це рішення викликало обурення серед частини української еліти, яка виступила проти законопроєкту, подаючи заяви та петиції на його скасування [Сухенко 1992, с. 33].

Ці зміни суттєво змінили ринок перекладів в Україні, розвиваючи технологічні можливості для виробництва дубляжу та залучаючи інвестиції в мовну інфраструктуру, необхідну для створення якісного україномовного контенту.

В Україні функціонує принаймні 7 компаній, кожна з яких займається імпортом кінострічок від конкретних постачальників. Серед них: B&H, який працює з такими студіями, як Walt Disney, Dreamworks, Paramount Pictures, Universal Pictures; Ukrainian Film Distribution, що співпрацює з 20th Century Fox; Кіно-манія, яка представляє Warner Brothers; Каскад Україна, що працює з Columbia Pictures; Aurora, яка працює з Relativity Media; Артхаус Трафік,

дистриб’ютор фестивального кіно; а також Інтер-Фільм [Лукьянова 2011, с. 184].

Таким чином, вимога дубляжу українською, при її системному та послідовному виконанні, може створити значний попит на талановитих україномовних фахівців, нові робочі місця та сприяти формуванню й розвитку української школи перекладу.

Кіноіндустрія переживає період бурхливого розвитку, що робить переклад в галузі кінематографа однією з найбільш затребуваних форм перекладу. В Україні з'являються нові студії дубляжу та успішно реалізовані переклади фільмів, проте системного дослідження кіноперекладу на місцевому ринку все ще бракує. Це можна пояснити міждисциплінарним характером кіноперекладу, оскільки для глибокого вивчення цієї сфери необхідно залучення фахівців з різних галузей, зокрема перекладознавства, літературознавства, культурознавства, мовознавства, соціології, психології, журналістики та кіномистецтва [Лукьянова 2012, с. 65].

Аналіз останніх наукових розвідок ґрунтується на роботах таких дослідників, як О. Гессе-Квак, І. Фодор, Й.-Д. Мюллер, К. Вітмен-Лінсен, Т. Гербст, І. Ґамб’є та Г. Ґотліб, які здійснили ґрунтовний аналіз особливостей аудіовізуального перекладу та сформулювали основні поняття кіноперекладу.

Аудіовізуальний переклад (АВП) – це специфічний вид перекладу, який полягає у передачі змісту через два канали сприймання: слуховий та зоровий, одночасно використовуючи різні види кодів. АВП є загальною категорією, яка охоплює різні способи перекладу, коли оригінал передається через аудіоканал (наприклад, переклад радіопрограм), аудіо- та візуальні канали (як у випадку з кіно чи телевізійними програмами) або через письмовий, аудіо- та візуальний канали (наприклад, мультимедійний переклад) [Мельник 2015, с. 111].

Аудіовізуальний переклад – це метод, що передбачає інтерлінгвістичну або інтралінгвістичну передачу аудіовізуальних текстів. Його особливість

полягає у використанні двох каналів комунікації для передачі закодованої інформації: акустичного та візуального. Через акустичний канал передаються мовні елементи (слова), паралінгвістична інформація, музика та звукові ефекти, тоді як візуальний канал включає передачу зображень, кольорів, руху та елементів, як-от підписи чи титри.

Для перекладача складність аудіовізуального перекладу полягає в тому, щоб створити діалоги, що імітують природний стиль мови, характерний для художнього тексту. Це вимагає поєднання письмової і розмовної мови з невербальними засобами вираження, при цьому враховуючи обмеження, які накладають візуальні аспекти. Ці обмеження включають синхронізацію у випадку дубляжу або озвучування, а також час і простір у випадку субтитрування [Chaume 2013, с. 110].

Аудіовізуальний переклад, також відомий як «кіноперекладˮ або «переклад кіно та відеоматеріалів» (КВП), полягає у перекладі багатомодальних і мультимедійних текстів на іншу мову та адаптації їх до іншої культурної реальності. В англійській термінології цей процес позначається як audiovisual translation (AVT), film translation, screen translation або (multi)media translation [Кузенко 2017, с. 4].

Переклад аудіовізуальних текстів нині є надзвичайно популярним напрямом перекладацької діяльності. Сьогодні більшість кінофільмів і телесеріалів, що йдуть в українському прокаті, створені англійською мовою, і їх обов'язково перекладають українською. Це створює високий попит на якісний професійний переклад. Г. Кузенко вдало сформулював принципи, яких має дотримуватися перекладач при роботі зі сценарієм: «Головне завдання перекладача – зберегти загальне художнє враження, не спотворити задум автора, не погіршити якість діалогів і мовні особливості, а також передати стиль, атмосферу епохи та індивідуальність» [Кузенко 2017, с. 4].

Оскільки переклад аудіовізуальних матеріалів виходить за межі традиційного текстового перекладу, його характеристика повинна враховувати ці особливості. Як зазначає К. Райс, метод перекладу повинен

відповідати типу тексту. Кіно, зокрема, належить до аудіовізуальних текстів. Як підкреслює Н. Шубенко, аудіовізуальний образ є організованою системою, в якій співвідносяться відеоряд, музика, шумові ефекти та вербальний ряд, при цьому відеоряд є обов'язковим елементом аудіовізуального тексту. Важливо, що повне сприйняття цього образу можливе лише за умови взаємодії візуальної та аудіальної складових [Шубенко 2012, с. 146].

Переклад фільмів, телепрограм, відеореклами, мультимедійної продукції та театральних постановок має кілька спільних характеристик з точки зору перекладу:

1. Передача змісту через два канали – слуховий та зоровий, із застосуванням різних кодів, таких як зображення в русі, текст, діалоги, музика, шуми тощо, причому ці елементи повинні бути синхронізованими.

2. Незмінність зображення, що означає, що переклад повинен відповідати візуальному ряду, оскільки слова та звуки повинні узгоджуватися із зображеннями на екрані.

3. Спільна робота команди – перекладач, редактори, режисери, актори, що призводить до внесення редакційних змін у переклад.

4. Технічні аспекти АВП також мають великий вплив на результат роботи перекладача [Шубенко 2012, с. 146].

Переклад фільмів займає особливу позицію серед типів АВП, і залежно від замовника та місця перегляду, його можна поділити на кінотеатральний (замовлений кінокомпанією для показу в кінотеатрах) і телевізійний (замовлений телеканалом для показу на телебаченні). Відмінність між ними полягає в методах перекладу: для кінотеатрального перекладу переважно використовують дубляж, тоді як для телевізійного – дубляж, закадровий переклад або субтитри [Шевченко 2017, с. 89].

Основною відмінністю цих типів є об'єкт перекладу. У випадку кіноперекладу об'єктом є сам фільм як єдність вербальних, невербальних та позамовних елементів, що передаються через кілька семіотичних систем.

Тому, хоча кіносценарій чи титри до фільму є важливими, вони не є об'єктами перекладу, оскільки переклад зосереджений лише на вербальній складовій. Водночас саме візуальний ряд часто допомагає перекладачеві приймати відповідні рішення, зважаючи на обмеження простору та часу, та компенсувати інформаційні втрати [Шахновська 2019, с. 96].

Кіноперекладвідрізняється необхідністю одночасної передачі вербальних і невербальних елементів, збереженням відповідності між візуальним і аудіальним рядом, що потребує застосування синхронізації перекладу з рухом губ акторів у дубляжі або синхронізацію з дією у закадровому перекладі

Кіноперекладна сьогодні все ще перебуває на стадії свого формування, що означає, що базові поняття цієї галузі перекладацьких досліджень ще не є повністю визначеними. Водночас фільми, телесеріали та інші продукти кіномистецтва набули великої популярності і високого попиту, в тому числі як об’єкти перекладу. У цьому контексті важливо детальніше розглянути поняття «кінотексту» як типу перекладацького матеріалу та визначити основні його категорії, з якими працює перекладач.

У своїй статті про особливості кіноперекладу Н. Шубенко виокремлює п’ять видів аудіовізуального перекладу:

1. Синхронний переклад фільмів. Цей метод, який поступово втрачає популярність, передбачає переклад фільму в реальному часі. Перекладач присутній у залі, де відбувається показ, і через мікрофон, підключений до динаміків, перекладає та озвучує діалоги героїв. Зазвичай перекладач має доступ до сценарію та може робити нотатки для полегшення роботи; іноді він бачив фільм заздалегідь, хоча це не обов’язково. Переклад і демонстрація відбуваються паралельно, і перекладач має передавати текст у темпі оригінальних реплік. Такий метод перекладу зазвичай застосовується на кінофестивалях або окремих показах артхаусного кіно [Шубенко 2012, с. 146].

2. Озвучування одним актором або самим перекладачем. Під час озвучування одночасно відтворюються дві звукові доріжки: оригінальна і перекладена. Звукорежисер знижує гучність оригінального звуку, щоб переклад звучав голосніше, а оригінал залишався ледь чутним на фоні. Цей метод широко використовується для перекладу документальних фільмів і художніх фільмів у таких країнах, як Польща, Естонія, Латвія та Білорусь. Часткове звучання оригінального діалогу нагадує глядачеві, що голос за кадром – це перекладений текст [Шубенко 2012, с. 146].

3. Багатоголосий закадровий переклад. Це тип кіноперекладу, в якому, як і при одноголосому озвучуванні, зберігається оригінальний звуковий супровід, але дублювання виконується кількома або навіть цілою групою професійних акторів [Шубенко 2012, с. 146].

4. Повний дубляж фільму. Дубляж передбачає переклад і синхронізацію тексту з рухами губ персонажів, що потім озвучується акторами під керівництвом режисера дубляжу та, за можливості, з консультацією лінгвістів або асистентів. Такий вид перекладу є популярним у країнах Європи та Азії, як-от Україна, Франція, Німеччина, Угорщина, Італія, Іспанія, Туреччина, Китай і Японія, де він найчастіше застосовується для іноземних фільмів та телепродукції. Дубляж поєднує мовний, культурний, технічний і художній аспекти, а злагоджена робота команди є вирішальною для отримання якісного результату [Шубенко 2012, с. 146].

5. Субтитрування з повним збереженням оригінального звукового ряду. У цьому випадку глядачі сприймають оригінальну звукову доріжку, а текст субтитрів розташований внизу екрана, що перемикає частину уваги з відеоряду на читання тексту [Шубенко 2012, с. 146].

Одним з центральних понять є «фільм» та «кінофільм». Фільм сьогодні розглядається як самостійний твір кіномистецтва, створений певною культурою, який відображає її традиції, цінності, ідеї та інші аспекти культурної реальності. Технологічно ж кінофільм можна визначити як

сукупність фотографічних зображень (кадрів), з'єднаних спільним сюжетом. У межах цього дослідження особливий інтерес становить кінофільм.

А. Мельник підкреслює, що кіно є комунікативним соціально-мовленнєвим твором, який інтегрує різні семіотичні системи. Дослідники виділяють такі поняття, як «кіно-текст» та «кіно-мова», які заслуговують на більш детальний розгляд [Мельник 2015, с. 111].

У даному контексті важливо відокремити поняття «кінотекст» і «кінодискурс». Згідно з Т. Лукьяновою, кінотекстом є «цілісне і завершене повідомлення, яке передається через вербальні та невербальні знаки, організовані через кінематографічні коди й зафіксовані на матеріальному носії для відтворення на екрані» [Лукьянова 2012, с. 32]. Лінгвістична система кінотексту включає письмові елементи (титри, написи) та усні (мовлення акторів, голос за кадром, пісні) компоненти [Лукьянова 2012, с. 17-18]. Кінотекст зосереджений на мові та не враховує такі елементи, як інтонація чи паузи, що стають другорядними [Лукьянова 2011, с. 184].

О. Орєхова визначає кінотекст як технічно організовану, динамічну знакову ситуацію, що є сукупністю структурних елементів кіномови в межах кінематографічного твору. Він стверджує, що ця знакова ситуація, залежно від жанрової установки, передає певне емоційне повідомлення глядачу через комбінацію різних семіотичних кодів, використаних у кінорозповіді. Кінотекст має характерні ознаки, такі як смислова завершеність, інтертекстуальність, авторську модальність і застосування стилістичних фігур (наприклад, кінометафори, епіфори, паралелізм, еліпсис тощо) [Орєхова 2013, с. 165].

І. Софієнко і О. Кондратьєва описують кінотекст як чітке, завершене повідомлення, що передається через вербальні (лінгвістичні) та невербальні (іконічні або індексальні) знаки, організоване згідно з задумом колективного автора. Це повідомлення за допомогою кінематографічних кодів фіксується на матеріальному носії та спрямоване на відтворення на екрані для

сприйняття глядачами. Вони також були серед перших, хто вивчав це явище в контексті лінгвістики [Софієнко 2013, с. 43].

В. Балахтар погоджується з думкою І. Софієнко і О. Кондратьєвої, що кінотекст є типовим прикладом креолізованого тексту. Креолізований текст – це такий, що поєднує вербальні (мовні) та невербальні (немовні) елементи [Балахтар, 2011].

Кінодискурс, на думку А. Мельник, є динамічним процесом взаємодії автора та кінореципієнта через кіномову, що включає такі характеристики, як синтаксичність, вербально-візуальна цілісність та інтертекстуальність [Мельник 2015, с. 110]. Н. Шубенко розглядає кінодискурс як сукупність вербальних та невербальних компонентів фільму, включаючи аудіовізуальний ряд та екстралінгвістичні чинники, що забезпечують смислову завершеність [Шубенко 2012, с. 146]. Таким чином, кінодискурс є більш широким поняттям, оскільки включає також інтерпретацію фільму глядачем.

І. Шахновська вказує, що кінотекст складається з вузьких екстралінгвістичних чинників, тоді як кінодискурс включає більш широкий контекст культурно-ідеологічного середовища, в якому проходить комунікація [Шахновська 2019, с. 97]. Отже, можна стверджувати, що кінотекст є частиною кінодискурсу, який об'єднує різні типи текстів, наприклад, комедійний або мелодраматичний кінодискурс.

Що стосується одиниці перекладу, то питання про визначення транслятеми залишаються дискусійними. В контексті діалогічного мовлення, репліка є основною одиницею перекладу, і в межах діалогу вона складає єдність, яку можна трактувати як одиницю перекладу, що складається з тісно пов'язаних реплік-стимулів і реплік-реакцій [Галас 2011, с. 143]. Дослідник А. Галас погоджується, що одиницею перекладу можна вважати мовленнєву подію, яка є складною єдністю висловлювань, що взаємодіють у конкретному контексті [Галас 2011, с. 143].

У контексті перекладу кінофільмів, В. Конкульовський визначає одиницею перекладу мовленнєвий акт, який є важливою складовою сюжетних ситуацій фільму. Ці акти формують сюжетні повороти та мікроситуації, кожна з яких має свій початок та логічне завершення. Мовленнєвий акт є цілеспрямованою дією, що повинна бути розглянута в межах прагматичної ситуації, тобто в контексті, де кожне слово та дія мають значення та ціль [Конкульовський 2012, с. 265].

З огляду на ці підходи, можна визначити транслятему в кіноперекладі як репліку, оскільки вона є мінімальною одиницею значення в діалозі, хоча важливо враховувати її в рамках діалогічної єдності. Перекладач повинен зберегти прагматичний зміст оригіналу, щоб передати його цільовій аудиторії.

Дослідники, В. Балахтар, К. Балахтар, порівнюють переклад аудіовізуальних творів з перекладом художньої літератури і відзначають, що перекладачі фільмів стикаються з проблемами, які можуть бути важче вирішити, ніж у випадку з книгою. Наприклад, неперекладні жарти або ігри слів можуть вимагати складних підходів, таких як пояснення або використання виносок, що не завжди можливе в кіноперекладі [Балахтар 2011].

Загалом, кіноперекладмає свої унікальні ознаки: по-перше, використовуються два канали сприйняття – зоровий та слуховий, які доповнюють один одного; по-друге, переклад повинен відповідати зображенню на екрані; по-третє, перекладач не має змоги пояснювати нові для аудиторії поняття, а також домінує принцип прагматичного ефекту, орієнтуючись на збереження змісту в межах короткого часу та обмеженого простору.

Отже, на основі викладених міркувань можна зробити важливий висновок: аудіовізуальний переклад відзначається здатністю відтворювати аудіовізуальні тексти. Через масове виробництво іншомовної аудіовізуальної продукції він є надзвичайно затребуваним напрямом перекладацької

діяльності в Україні. Ми визначили п’ять основних видів аудіовізуального перекладу: синхронний переклад, одноголосий і багатоголосий закадровий переклад, дубляж і субтитрування. Кожен із цих видів має свої особливості, переваги та недоліки, а також вимагає від перекладача специфічних знань і навичок. З огляду на це можна стверджувати, що аудіовізуальний переклад слід розглядати як окрему сферу теоретичних і практичних знань, що потребує детального вивчення. Необхідність дослідження аудіовізуального перекладу обумовлена кількома чинниками: позамовні обмеження відображають специфіку певної лінгвокультурної спільноти, через що виникають труднощі у відтворенні кінетексту; а також полісемантичність аудіовізуального тексту, яка створює додаткові виклики через багатозначність смислів.

1.2 Динамічна еквівалентність як ключовий інструмент для досягнення адекватності в перекладі художніх фільмів

Особливість перекладу, яка відрізняє його від інших видів мовного посередництва, полягає в тому, що він має повністю замінити оригінал, на думку, С. Амеліної реципієнти перекладу часто сприймають його як повністю тотожний початковому тексту [Амеліна 2014, с. 6]. Однак абсолютна ідентичність перекладу та оригіналу є недосяжною, і це не заважає міжмовній комунікації. Складність перекладу пов’язана не лише з неминучими втратами, що виникають під час передачі поетичних форм, культурно-історичних асоціацій та інших нюансів, а й з розбіжностями окремих елементів значення навіть у простих висловлюваннях [Амеліна 2014, с. 6].

Т. Некряч звертає увагу, що ще в античні часи перекладачі обговорювали питання ступеня близькості перекладу до оригіналу, адже у

ранніх перекладах Біблії чи інших сакральних творів прагнення до буквального відтворення тексту іноді призводило до неясності або навіть нерозуміння [Некряч 2004, с. 33]. Згодом деякі перекладачі стали теоретично обґрунтовувати право на більшу свободу у відтворенні змісту, підкреслюючи важливість передати не просто текст, а його основний сенс або навіть загальне враження від оригіналу [Некряч 2004, с. 33].

На думку, А. Курбатова, уже в цих перших поглядах на завдання перекладача можна побачити початок теоретичних дискусій, які тривають і в наш час, щодо допустимості буквального чи вільного перекладу, необхідності зберегти в перекладі той самий вплив на читача, який має оригінал тощо [Курбатова 2018]. Пізніше окремі перекладачі намагалися створити певну «нормативну теорію перекладу», де визначали критерії для «хорошого» перекладу і самого перекладача. Французький гуманіст, поет і перекладач Е. Доле вважав, що перекладач має дотримуватися п’яти основних принципів перекладу [Іванова 2014, с. 178].

1. Перекладач має повністю розуміти зміст тексту, який перекладає, і авторський задум.

2. Він повинен досконало знати як мову оригіналу, так і мову, на яку здійснюється переклад.

3. Потрібно уникати буквального перекладу, щоб не спотворити зміст оригіналу та не втратити красу його форми.

4. Використання загальноприйнятих формулювань у перекладі є важливим.

5. Обираючи правильні слова та фрази, перекладач має відтворити загальне враження, яке створює оригінал, у відповідній стилістиці [Іванова 2012, с. 278].

У 1790 році англійський автор А. Тайтлер у книзі «Принципи перекладу» визначив основні вимоги до перекладу наступним чином: переклад повинен повністю передавати ідеї оригіналу; стиль і манера

викладу перекладу мають бути такими ж, як у першоджерелі; переклад має легко читатися, як і оригінальний текст [Duff 1989, с. 36].

О. Дробаха вважає, що через відсутність повної ідентичності між змістом оригіналу та перекладу з'явився термін «еквівалентність», що означає близькість змісту між оригіналом і перекладом. Еквівалентність вважається основною характеристикою та умовою існування перекладу. З цього випливають три висновки [Дробаха 2017, с. 196].

Використання терміну «еквівалентність» у дослідженнях прагматичного рівня мовних одиниць, які створюють комунікативний ефект перекладеного тексту, є доречним і значущим аспектом у сфері перекладознавства. Як зазначав дослідник А. Дафф, такі параметри, як «де, коли, як відбувається і кому адресовано» повідомлення, визначають його зміст, форму та стиль мовної комунікації [Duff 1989, с. 34]. Ці аспекти впливають на комунікативний ефект тексту та є ключовими для його успіху в міжкультурній комунікації.

Отже, проблема еквівалентності у перекладі охоплює не лише передачу семантичного змісту оригіналу, а й відтворення його стилістичних і прагматичних особливостей, що є важливими для досягнення комунікативного ефекту, відповідного оригіналу.

По-перше, умова еквівалентності повинна входити в саме визначення перекладу. Наприклад, англійський теоретик перекладу Дж. Кетфорд визначає переклад як «заміну тексту однією мовою еквівалентним текстом на іншій мові» [Catford 1965, с. 23].

По-друге, поняття «еквівалентність» набуває оціночного значення: «хорошим» або «правильним» перекладом вважається тільки еквівалентний переклад [Дробаха 2017, с. 196].

По-третє, оскільки еквівалентність є необхідною умовою для перекладу, головним завданням стає визначення, що саме повинно залишатися незмінним у перекладі для досягнення цієї еквівалентності [Дробаха 2017, с. 196].

У пошуках відповіді на це питання сучасне перекладознавство пропонує три основні підходи до визначення терміна «еквівалент» [Szarkowska 2005]. До недавнього часу в теорії перекладу переважали лінгвістичні підходи, згідно з якими головне значення в перекладі мають мови, вважає І. Кобякова, у межах цього підходу завдання перекладача зводиться до максимально точної передачі змісту оригіналу мовою перекладу, намагаючись зберегти весь обсяг інформації [Kobyakova 2020]. Деякі теоретики (V. Herman), фактично прирівнюючи еквівалентність до тотожності, стверджують, що переклад повинен повністю зберігати зміст оригіналу. О. Овсянко, наприклад, вважає, що «повноцінний» переклад передбачає повне відтворення смислового змісту оригіналу [Herman 1995, с. 47].

Однак така позиція не завжди підтверджується на практиці, і прихильники цього підходу часто додають обмеження, які суперечать початковому визначенню. Так, А. Чернова стверджує, що про незмінність змісту можна говорити лише відносно, оскільки при перекладі втрати неминучі, а це означає, що значення оригіналу передаються неповністю [Чернова 2013]. На цій основі Бархударов робить висновок, що текст перекладу ніколи не може бути повністю і абсолютно еквівалентним тексту оригіналу. Водночас незрозуміло, як це співвіднести з тим, що «незмінність змісту» вказується як ключова ознака перекладу [Фролова 2009, с. 68].

Такий підхід до перекладу призвів до формування теорії неперекладності, засновником якої є Гумбольдт [Орєхова 2013, с. 164]. Відповідно до цієї теорії, переклад як такий неможливий, оскільки кожна мова має унікальні лексичні та граматичні особливості, а також відрізняється культурним контекстом, що робить повну тотожність текстів неможливою [Орєхова 2013, с. 164]. Проте твердження про повну неможливість перекладу є досить суперечливим.

Другий підхід до розв'язання проблеми еквівалентності в перекладі базується на спробі виділити в оригінальному тексті певну інваріантну

частину змісту, збереження якої є необхідною і достатньою умовою для еквівалентності перекладу [Некряч 2010, с. 64]. Зазвичай на роль такого інваріанта висувається або функція тексту оригіналу, або описана в ньому ситуація.

Т. Лукьянова вказує на те, що переклад здатен виконати ту ж функцію або описує ту ж саму реальність, то його можна вважати еквівалентним [Лукьянов 2012, с. 22]. Однак, незалежно від того, яка частина змісту оригіналу обирається основою для еквівалентності, можна знайти чимало перекладів, які, забезпечуючи міжмовну комунікацію, не зберігають цю частину вихідної інформації. Навпаки, існують переклади, в яких інваріантна частина збережена, але вони не виконують роль еквіваленту оригіналу, пише А. Мельник [Мельник 2015, с. 111]. У подібних випадках виникає дилема: або заперечувати статус перекладу для таких текстів, або визнавати, що інваріантність конкретної частини змісту не є обов'язковою ознакою перекладу.

Третій підхід до визначення перекладацької еквівалентності можна охарактеризувати як емпіричний. Він був розроблений В. Комісаровим [Лукьянова 2011, с. 185] і полягає в тому, щоб не шукати загальні риси між перекладом і оригіналом теоретично, а порівняти велику кількість реальних перекладів із їх оригіналами, щоб з'ясувати, що саме забезпечує їх еквівалентність.

У сфері перекладознавства розмаїття підходів до поняття еквівалентності сприяло розробці її типології. Відомий німецький лінгвіст В. Коллер систематизував це поняття, виокремивши п'ять основних типів еквівалентності:

- денотативну, що означає відповідність змісту між оригіналом і перекладом на рівні конкретного предметного змісту;
- конотативну, яка відображає однаковість значень з культурним або емоційним підтекстом для обох мовних спільнот;

- текстуально-нормативну, що забезпечує відповідність мовним нормам і структурі оригіналу;
- прагматичну, яка зосереджується на однаковому впливі на адресатів оригіналу і перекладу;
- формально-естетичну, що гарантує точну передачу естетичних, мовних і стилістичних особливостей оригіналу [Venut 1998, с. 226].

У типології текстів К. Райс при перекладі аудіовізуальних матеріалів одним з головних критеріїв оцінки якості є збереження тотожності ефекту, що досягається через орієнтацію перекладача на динамічну еквівалентність [33, с. 43]. Концепція динамічної еквівалентності була запропонована Ю. Найдою, американським лінгвістом, перекладачем і теоретиком перекладу [Nida 1964; 1974]. Вона дала можливість розглядати проблему перекладу з нової перспективи. Головною ідеєю концепції Ю. Найди є розрізнення двох типів еквівалентності: формальної (ФЕ) та динамічної (ДЕ). Ю. Найда вважав, що абсолютно точний переклад неможливий. Однак, переклад може бути дуже близьким до оригіналу за впливом на отримувача, навіть якщо не буде повної тотожності у деталях [Nida 1964; 1974].

Вибір конкретного типу перекладу, за словами Юджина Найди, залежить від трьох факторів: характеру повідомлення, намірів автора і перекладача як його представника, а також типу аудиторії [Nida 1974, с. 73]. Ю. Найда визнає важливий зв'язок між формою та змістом повідомлення, але в рамках функціонального підходу він зазначає, що повідомлення можуть відрізнятися в залежності від того, що є домінуючим – форма чи зміст. Він виділяє дві основні мети, які перекладач намагається досягти, вибираючи той чи інший тип перекладу: передача інформації та виклик певного виду поведінки у аудиторії, що сприймає перекладений текст. Тому ступінь адаптації перекладеного матеріалу до мовних звичок аудиторії може коливатися від мінімальної в першому випадку до максимальної в другому [Nida 1964, с. 73].

Тип перекладу також обирається з урахуванням здатності одержувача сприймати перекладений текст. Ю. Найда визначає чотири рівні здатності розуміння:

- здатність дітей, чий словниковий запас і життєвий досвід обмежені;
- здатність малограмотних осіб, які не володіють письмовою мовою;
- здатність людей з обмеженим рівнем освіти, що розуміють як усну, так і письмову мову;
- здатність фахівців розуміти інформацію в межах своєї професійної діяльності [Nida 1964, с. 76].

Усі ці фактори впливають на стратегію перекладача і визначають вибір між формальною або динамічною еквівалентністю при перекладі оригіналу. Якщо мета перекладача – досягти динамічної еквівалентності, то він прагне не лише до точного збігу повідомлення на мові перекладу з оригіналом, але й до створення подібного динамічного зв'язку між повідомленням і аудиторією на мові перекладу, як це є на мові оригіналу [Шубенко 2012, с. 145]. Ці фактори особливо важливі при перекладі художніх фільмів, оскільки глядачами є різні соціальні групи з різним рівнем здатності розуміння. Зазвичай, кіноперекладорієнтований на широку аудиторію.

Ю. Найда визначає категорію «природності» перекладу, яка включає три основні аспекти: дотримання мовних норм та культурних традицій мови перекладу, відповідність контексту повідомлення та відповідність рівню аудиторії.

Третій аспект визначається як ступінь того, наскільки перекладений текст відповідає здатності аудиторії зрозуміти його. Автор динамічної концепції зазначає, що цей рівень можна оцінити за досвідом і здатністю аудиторії до декодування, якщо метою є досягнення істинної динамічної еквівалентності [Nida 1974, с. 305].

Динамічна еквівалентність має перевагу над формальною, оскільки вона передбачає більш високий рівень адаптації перекладу до культури приймаючої аудиторії. Це особливо важливо для середнього рівня читача,

який, на думку Ю. Найди, не завжди здатний зрозуміти текст з іншої культури. Водночас американський перекладач зазначає, що культурні розбіжності не створюють значних труднощів, особливо при використанні приміток, які пояснюють різницю в традиціях, бо зрозуміло, що в інших культурах можуть бути свої звичаї [Nida 1974, с. 308].

Проте примітки не можна застосовувати до перекладу художніх фільмів, оскільки синхронний текст не дозволяє використовувати посилання, але має інші виразні засоби, як графічні, акустичні та оптичні елементи.

Отже, перекладацькі стратегії для художніх фільмів орієнтовані на відтворення ідентичного комунікативного ефекту, і динамічна еквівалентність є основним інструментом для забезпечення адекватності перекладу та головним критерієм оцінки його якості.

Переклад є складним і багатовимірним процесом, метою якого є передача змісту, стилістичних особливостей та впливу оригінального тексту, що неминуче включає елементи адаптації. Однак повна ідентичність з оригіналом залишається недосяжною, і через це теоретики перекладу зосереджуються на досягненні еквівалентності, яка визначає якість перекладу. Протягом історії розроблялися різні підходи до поняття еквівалентності, зокрема лінгвістичний, функціональний і емпіричний, кожен з яких акцентує на різних аспектах.

Концепція динамічної еквівалентності, запропонована Юджином Найдою, є однією з найбільш важливих у сфері аудіовізуального перекладу, особливо для кінострічок, адже вона передбачає створення аналогічного впливу на аудиторію, що є критичним для успішної міжкультурної комунікації. З огляду на ці принципи, перекладач має враховувати не лише семантичні аспекти тексту, але й культурний контекст, норми мовної культури та здатність аудиторії сприймати перекладений текст.

1.3 Кінематографічні тексти як особливий вид художнього перекладу

При порівнянні англомовних та україномовних кінематографічних текстів та їхніх перекладів виникають різні труднощі на лексичному, граматичному та жанрово-лексичному рівнях. Зокрема, у процесі перекладу кінотекстів з англійської на українську мову зустрічаються складнощі, що зумовлені відмінностями у граматичній структурі мов. Відомо, що англійська та українська мови належать не лише до різних гілок індоєвропейської родини мов (англійська – до германської, а українська – до слов'янської), але й до різних типів мов за структурою: англійська – переважно аналітична, де граматичні відношення в реченні виражаються окремими граматичними морфемами, тоді як українська – флективна мова, де граматичні значення та відношення передаються флексіями.

Отже, різниця у структурі мов, у граматичних категоріях, формах і конструкціях часто створює перешкоди під час перекладу. Водночас на практиці перекладач стикається і з труднощами стилістичного характеру. Це ті випадки, коли навмисно застосовуються виразні засоби, щоб зробити текст більш образним і яскравим, досягаючи сильного емоційного впливу на читача. Досягти цього можна, використовуючи образні лексичні засоби, стилістичні прийоми і певне поєднання фраз або речень [Сухенко 1992, с. 253-259].

Концепція «перекладу» змінилася, оскільки вона тепер враховує не лише теоретичні аспекти, а й комунікативні потреби, зумовлені швидким розвитком нових технологій. Так, лінгвістичні підходи, які базувалися на реченнях як основних одиницях перекладу і на концепції «еквівалентності», поступилися місцем соціокультурним та функціональним підходам. Переклад більше не розглядається як просто заміна однієї мови іншою. А. Ремал вказує, що перекладачі повинні передбачити, як середній споживач реклами, радіослухач або фанат серіалу сприйме інформаційний текст,

переданий мовою перекладу, а не просто реакцію на соціокультурний контекст. Такі передбачення базуються не лише на знанні мов, але й на розумінні національних особливостей, культурних та історичних відмінностей. Згідно з ним, процес перекладу можна поділити на три етапи:

1) виокремлення особливостей мови оригіналу;

2) розуміння впливу на раціональну та емоційну свідомість реципієнта;

3) усунення мовних і культурних бар'єрів між комунікантами.

З лінгвістичної точки зору, жанри мовлення, на нашу думку, мають багато спільних рис у різних мовах, оскільки їхня класифікація базується на схожих критеріях. Тому перекладач повинен добре знати особливості мовленнєвих жанрів як в англійській, так і в українській мовах, а також розуміти принципи передавання цих особливостей у перекладі. Аналізуючи теоретичні дослідження з перекладознавства, можна побачити, що сучасні лінгвісти приділяють значну увагу ролі емоційно-оцінної лексики у структурі кінематографічного тексту. Такий текст І. Шахновський розглядає як поліфункціональний: його естетична функція поєднується з низкою інших – комунікативною, експресивною, прагматичною та емотивною – і не лише не замикає їх, а й посилює [Шахновська 2019, с. 97].

Слово в художньому тексті, завдяки особливим умовам, змінюється семантично й набуває додаткових значень. Поєднання прямого та переносного значень створює естетичний і виразний ефект, роблячи текст образним і виразним [Anderman 2019, с. 22].

Не існує текстів, позбавлених експресивності; будь-який текст потенційно впливає на свідомість і поведінку читача, оскільки саме експресивність допомагає досягти цілі мовного повідомлення, забезпечуючи його вплив на отримувача [Baldry 2016, с. 12]. Таким чином, кількість експресивних засобів у тексті не визначає експресивного ефекту його сприйняття, а лише підвищує ймовірність його виникнення. Крім того, будь-яка нейтральна мовна одиниця може мати експресивний вплив залежно від мети автора і контексту [Baldry 2016, с. 12].

У кінотекстах поєднуються елементи різних стилів, які взаємодіють для передачі естетичного змісту через систему художніх образів. Це дозволяє стверджувати, що кінотексти, більш ніж інші художні тексти, характеризуються емоційністю, експресивністю, естетичною доцільністю мовних засобів і образністю [Bassnett 2009, с. 45].

У багатьох випадках можна знайти достатньо нейтральних та емоційно забарвлених слів, які дозволяють автору точно передати відтінки значення й акценти. Людина залишається незмінною, а враження глядача змінюється залежно від вибору слова автора. Цей приклад показує, що автор, використовуючи емоційні слова, прагне дати готову інтерпретацію і, таким чином, обмежити глядача у самостійних висновках. Частина глядачів може не помітити такої маніпуляції; інші виявлять авторський намір і внутрішньо опиратимуться не лише емоційному стилю, а й усім твердженням; треті можуть сприйняти це як цікаву інтелектуальну гру [Catford 1965, с. 56].

На лексичному рівні стиль кінематографічного тексту широко використовує слова з переносним значенням, що є основою для тропів, а також емоційно забарвлені слова, фразеологізми, фольклорні елементи, прислів’я та приказки [Chaume 2013, с. 108].

Часто можна помітити прагнення перекладача (або редактора перекладу) «покращити» авторський текст, іноді навмисно, іноді підсвідомо. Наприклад, автор використав один і той самий прикметник тричі поспіль: оскільки це може виглядати неприродно в перекладі, перекладач вирішує замінити слово на синоніми [Cronin 2009, с. 34]. Іноді така заміна виправдана. Можливо, в оригіналі в цій галузі обмежений набір синонімів, і три однакових прикметники підряд звучать природно; у перекладі ж є можливість урізноманітнити текст [Cronin 2009, с. 34]. Водночас це може бути помилковим рішенням, якщо автор хотів підкреслити значення цього слова або свідомо уникнув синонімів у цьому фрагменті. У такому разі заміна може не лише бути недоречною, але й призвести до втрат у змісті [Cronin 2009, с. 34].

Переклад стилістичних прийомів, що надають твору образності, часто стає викликом для перекладачів через специфіку національних стилістичних систем різних мов. Лінгвісти акцентують на важливості збереження образу оригіналу в перекладі, підкреслюючи, що першочергово перекладач має намагатися відтворити функцію прийому, а не сам прийом [Diaz-Cintas 2009, с. 14].

Таким чином, стилістичний аспект перекладу є необхідним для перекладача, адже без нього неможливо досягти якісного перекладу. Стилістика мови впливає не лише на сам процес переходу з оригіналу до перекладу, але й на рівень майстерності перекладача [Franko 2010, с. 28]. Якість перекладу значною мірою залежить від здатності перекладача передати сенс стилістичних засобів оригіналу. Часто перекладач намагається «покращити» авторський текст, застосовуючи різні прийоми, хоча це не завжди вдається. Однією з причин є унікальне вживання слів у початковому тексті. Ще однією складністю є відмінності у національних стилістичних системах різних мов [Franko 2010, с. 28].

Крім того, якщо в оригіналі є часті повтори слів, зумовлені граматичною структурою (наприклад, особові займенники в англійській мові), у перекладі варто уникати таких повторень. Отже, перекладачеві необхідно аналізувати текст і приймати деякі неминуче суб’єктивні рішення [Gambier 2016, с. 60].

Сьогодні існують два основні методи перекладу аудіовізуальних текстів (АТ): переозвучення та субтитрування [Herman 1995, с. 78]. Переозвучення охоплює коментування, дублювання та закадровий переклад. Кіноперекладтакож поділяють на форенізацію та доместикацію, які враховують культурні особливості країни-виробника [Herman 1995, с. 78].

Форенізація (переклад АТ за допомогою субтитрів) спрямована на збереження культурної автентичності оригіналу, тоді як доместикація (дублювання АТ) адаптує текст до культурного середовища країни перекладу [Tandon 2019, с. 92]. Також існують інші класифікації, де виділяють чотири

типи перекладу АТ: синхронний і закадровий переклад, субтитрування та дублювання.

Процес аудіовізуального перекладу тісно пов’язаний із культурними аспектами. Завдання перекладача полягає в подоланні культурних відмінностей між мовою оригіналу і цільовою мовою, застосовуючи методи адаптації культурно специфічних елементів у перекладі. Коректне відтворення цих безеквівалентних одиниць дозволяє забезпечити адекватне сприйняття авторського задуму для цільової аудиторії. Перекладач виступає своєрідним гідом для телеглядачів, радіослухачів та є частиною їхньої культури. З одного боку, він передає зміст реплік персонажів, а з іншого — зберігає стилістичні особливості діалогів і досягає необхідного прагматичного ефекту [Tandon 2019, с. 92].

У процесі роботи над кінотекстом перекладач здійснює не просто семантичне відтворення оригіналу, а враховує ширший контекст, що виходить за межі мовних рамок. Для аудіовізуального перекладу перекладачеві потрібно мати знання в різних галузях лінгвістики, оскільки інформація надходить через декілька каналів сприйняття одночасно [Сіроштан 2020, с. 77].

Дублювання або офіційний переклад – це складний процес повного переозвучення персонажів на іншу мову, де текст має відповідати темпу та артикуляції персонажів. Це найскладніший етап перекладу, адже редактор дубляжу має внести суттєві зміни в аудіовізуальний текст для якісної адаптації. Перекладач зазвичай займається лише перекладом сценарію, однак для фінального результату фахівцям також потрібно синхронізувати звук із рухом губ (lip-synch), оскільки артикуляційні характеристики звуків (частота, інтенсивність, тривалість) можуть відрізнятися в різних мовах. Отже, перекладач аудіовізуальних текстів має добре розуміти особливості дубляжу, щоб зберігати оригінальний зміст сценарію [Ремал 2020, с. 30].

Процес аудіовізуального перекладу тісно пов’язаний із культурними аспектами. Завдання перекладача полягає в подоланні культурних

відмінностей між мовою оригіналу і цільовою мовою, застосовуючи методи адаптації культурно специфічних елементів у перекладі. Коректне відтворення цих безеквівалентних одиниць дозволяє забезпечити адекватне сприйняття авторського задуму для цільової аудиторії. Перекладач виступає своєрідним гідом для телеглядачів, радіослухачів та є частиною їхньої культури. З одного боку, він передає зміст реплік персонажів, а з іншого – зберігає стилістичні особливості діалогів і досягає необхідного прагматичного ефекту.

У процесі роботи над кінотекстом перекладач здійснює не просто семантичне відтворення оригіналу, а враховує ширший контекст, що виходить за межі мовних рамок. Для аудіовізуального перекладу перекладачеві потрібно мати знання в різних галузях лінгвістики, оскільки інформація надходить через декілька каналів сприйняття одночасно [Сіроштан 2020, с. 77].

М. Шевченко зазначає, що переклад кінотексту в багатьох аспектах схожий на переклад художньої літератури [Шевченко 2017, с. 88]. Однак є й істотні відмінності між цими двома видами перекладу. Зокрема, кіноперекладє більш вільним, адже перекладачу не потрібно передавати індивідуальний стиль автора і зберігати його концепцію. Основним завданням кіноперекладу є смислове і інтонаційне супроводження всього, що відбувається на екрані. Однак обмеження кіноперекладу визначаються специфікою дубляжу, оскільки перекладач повинен не лише зберігати зміст оригіналу, а й підібрати фрази, що мають відповідну довжину.

Глядач не повинен помітити, що репліки персонажів у перекладі довші або коротші, тому перекладач має адаптувати текст під мовлення героїв і, в ідеалі, синхронізувати його з рухом губ персонажів, щоб забезпечити максимальну точність і комфортний перегляд фільму [Сіроштан 2020, с. 77].

При перекладі кінематографічного тексту перекладач працює не тільки з текстом кіносценарію (літературним джерелом для фільму), але й з відеоматеріалом. Крім таких складнощів, як синхронізація дубляжу з

відеорядом і двояка семіотична природа кінотексту (поєднання лінгвістичних і екстралінгвістичних засобів), великою перешкодою для кіноперекладача є передача культурно-специфічних елементів кінотексту. Перекладач повинен бути обережним, оскільки будь-яке відхилення від оригінального змісту може порушити сюжетну та рольову структуру фільму. Саме від майстерності і творчості перекладача часто залежить, чи зможуть глядачі повною мірою оцінити сюжетні нюанси, жарти персонажів або цікаві ігри слів, що використовуються в оригіналі [Сіроштан 2020, с. 78].

Окрім дубляжу, перекладач може також працювати з субтитрами. Для створення коректних субтитрів необхідно усунути або спростити всі «одноразові» елементи, що не впливають на зміст оригінального діалогу. За оцінками, вихідний діалог часто скорочується на 40–75%, щоб глядач міг без зусиль читати субтитри та одночасно розуміти, що відбувається на екрані [Chiaro 2009, с. 45]. Часові та просторові обмеження, які накладаються на процес субтитрування, а також необхідність врахування позатекстових маркерів, ставлять перекладача в складне становище: йому або їй потрібно створити письмовий текст, що є коротшою версією усного, при цьому зберігаючи всі важливі аспекти повідомлення і забезпечуючи той самий вплив на глядача.

У разі закадрового перекладу оригінальна звукова доріжка залишається чутною, хоча і приглушена, а переклад зазвичай накладається поверх. При такому підході перекладач має менший зв'язок з візуальним синтаксисом, а актор, який озвучує переклад, може змінювати темп мовлення. З точки зору теорії перекладу, закадровий переклад можна розглядати як одну з форм синхронного перекладу. Проте сьогодні візуальний синтаксис значно ускладнює роботу, навіть в таких, здавалося б, простих формах аудіовізуального перекладу. Складність полягає в тому, що сучасні художні фільми, телевізійні програми, відеоігри та реклама змонтовані з набагато швидшими змінами кадрів, ніж, наприклад, двадцять років тому. Тепер

перекладач повинен враховувати нові тенденції в монтажі, змінах кадрів та прискореному темпі подачі інформації для глядачів.

При перекладі фільму перед перекладачем стоїть кілька важливих завдань:

1) забезпечити правильне розуміння і сприйняття інформації реципієнтом;

2) викликати емоційне реагування на надану інформацію;

3) передати культурний контекст;

4) вирішити побутові, ідеологічні або політичні питання.

Переклад фільмів тісно пов'язаний з культурними аспектами. Аудіовізуальний переклад має свої особливості, оскільки він передбачає взаємодію між культурами та мовами. Одним із основних завдань перекладача є подолання культурної дистанції, тобто адаптація культурних елементів однієї країни до культури та мови іншої. Це створює додаткові труднощі, зокрема, пов'язані з передачею національних культурних елементів та досвіду, які демонструються в аудіовізуальному матеріалі. Основна мета перекладача – передати глядачам художньо-естетичні цінності оригіналу. Для цього перекладач повинен провести ретельну роботу, щоб досягти адекватності та зрозумілості перекладу. Хоча перекладач має свободу вибору методів, він повинен враховувати цілісність тексту, зміст і коректність передачі культурних особливостей.

Лінгвокультурологічний аспект аудіовізуального перекладу зазвичай включає кілька основних труднощів:

1) взаємодія та доповнення аудіовізуальних каналів сприйняття;

2) відповідність перекладу зображенню на екрані;

3) нездатність перекладача адекватно інтерпретувати терміни, що можуть бути незнайомими новій цільовій аудиторії.

Отже, переклад кінотекстів з англійської на українську мову стикається з численними труднощами, зокрема лексичними, граматичними та стилістичними. Основною проблемою є різниця у структурі мов: англійська

мова є аналітичною, а українська – флективною, що ускладнює передачу граматичних відносин. Крім того, перекладачі повинні враховувати не лише лексичні та граматичні особливості, а й соціокультурні аспекти, які визначають сприйняття тексту в цільовій аудиторії. Важливою є роль емоційно-оцінної лексики та образних стилістичних засобів, які використовуються для досягнення експресивного впливу на глядачів.

Крім того, перекладач повинен бути чутливим до національних стилістичних систем та культурних відмінностей, адже від цього залежить не лише точність передачі змісту, а й збереження естетичних і культурних особливостей оригіналу. Застосування таких методів, як форенізація і доместикація, допомагає адаптувати текст до специфіки цільової аудиторії, зберігаючи при цьому культурну автентичність або адаптуючи її до місцевих умов. Переклад кінотексту вимагає комплексного підходу, де необхідні знання не лише лінгвістики, а й культури, історії та специфіки медіаперекладу.

Кіноперекладу, хоча й подібний до художнього, має свої особливості, пов'язані з технічними обмеженнями (наприклад, синхронізація тексту з рухом губ). У кінцевому результаті перекладач має забезпечити не лише семантичну точність, але й інтонаційну відповідність, що дозволяє створити зручний та виразний переклад для глядачів.

РОЗДІЛ 2
ПЕРЕКЛАД АНГЛОМОВНОГО КІНЕМАТОГРАФІЧНОГО ТВОРУ ДЖО РАЯ «PRIDE AND PREJUDICE» УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

2.1 Характеристика матеріалу дослідження

Твір ««Pride and Prejudice»» Джейн Остін, який поєднує риси романтичного і соціально-обрядового роману, не зображує війни чи революції, які потрясали світ на межі XVIII та XIX століть [Cardwell 2002, с. 25], натомість з майстерністю документує тогочасну панораму соціально-побутового життя. Ми можемо виділити багато спільного між телевізійними екранізаціями твору Джейн Остін:

– його екранізації також не мають історіографічних амбіцій.

– багато з них натомість виявляють прагнення до музейного відтворення.

– історичним жанром їх поєднує акцент на реконструкції реалій епохи.

– їх вирізняє онтологічний статус зображеної реальності: історичні фільми конструюють модель минулої реальності; класичні адаптації – реконструюють і збагачують конкретну модель реальності, створену на сторінках роману.

Твір Джейн Остін з'являється на екранах 80 років тому, коли Майкл Баррі здійснив його першу, годинну телевізійну адаптацію, що була трансльована в 1938 році. З того часу нові покоління глядачів захоплюються новими втіленнями Елізабети Беннет та Фіцвільяма Дарсі на великому та малому екрані. У англосаксонських країнах до цього часу було знято дві кінематографічні версії: режисер – Роберт З. Леонард (1940) та Джо Райт (2005), а також численні телевізійні постановки: передача в прямому ефірі

телеканалом NBC у 1949 році та ряд класичних серіалів, знятих для BBC Кемпбеллом Логаном (1951, 1967), Барбарою Бернем (1958), Джонатаном Пауеллом (1980) та Сью Бертвістл (1995).

Перевага телевізійних адаптацій над кінематографічними підтверджує припущення, що формула серіалу краще, ніж художній фільм, дозволяє зловити нюанси багатопланового роману. Як пояснює Лінда Трост [Troost, 2007], двогодинний фільм розвивається в трьох актах і зазвичай зосереджений на двох персонажах, тоді як п'яти- чи шестигодинний серіал може врахувати кілька кульмінаційних моментів, які урізноманітнюють структуру багатосторінкового роману, а також дозволяє показати кольорову палітру персонажів, що прикрашають сторінки книги [Cartmell 2012, с.12].

Список адаптацій доповнюють імітації, натхненні літературним оригіналом, як-от, наприклад:

- адаптація в стилі боллівудського мюзиклу, режисер – Гуріндер Чадхи «Bride and Prejudice» (2004);
- мормонська комедія Ендрю Блека «Pride and Prejudice: A Latter-Day Comedy» (2003),
- мінісеріал Дана Цеффа «Lost in Austen» (2008), який зображує фантастичну подорож читачки на сторінки улюбленої книги,
- мікс жанрів: «Pride and Prejudice and Zombies» (2016) Бурра Стієрса.

До роману також звертаються режисери, що мають ідеї показувати пригоди сучасних шанувальників творів Джейн Остін:

- «The Jane Austen Book Club» (2007), режисер – Робін Свікорд;
- «Країна Джейн Остін» (Austenland, 2013), режисер – Джеруша Хесс.

Цікаво, що в Італії та Нідерландах були створені місцеві адаптації роману: серіал «Orgoglio e pregiudizio» (1957) режисера Даніеле Д'Анци та «De vier dochters Bennet» (1961) режисера Пітера Голланда.

Таким чином, екранізації творів Дж. Остін потрапляють у формат романтичного фільму, але одночасно вміщують любовні мотиви героїнь у історичний контекст, чия правдивість і достовірність гарантується особою

авторки. Це своєрідне рівняння незмінної віри в реалізм з переконанням у "історичній правді" творчості британської письменниці не позбавлене негативних аспектів, оскільки значно обмежує свободу сценаристів і режисерів у роботі з вихідним матеріалом.

Яскравим прикладом цього є контроверсія навколо зміненої епілогії «Pride and Prejudice» 2005 року у версіях, випущених на британський та американський ринки. Внаслідок негативної реакції глядачів після пробного показу у Великій Британії, режисер Джо Райт вирішив вирізати кінцівку (якої не було в романі), що показувала нещодавно одружених пані та пана Дарсі, які ніжно цілуються в оголеному вигляді на столі тераси в Пемберлі.

Однак цю сцену він залишив у версії, призначеній для американських глядачів, вірно припустивши, що американці більш терпимо ставляться до вірності літературному оригіналу. Це рішення викликало критику з боку багатьох критиків, хоча коментарі в Інтернеті показали, що багатьом глядачам кінцівка сподобалася.

Ця полеміка мала глибші підстави, ніж може здатися на перший погляд, оскільки її можна інтерпретувати як непряму дискусію щодо жанрової належності фільму. «Виправлення» літературного оригіналу – це не просто невірність культовому твору: це означає позбавлення його історичної достовірності та статусу історичного фільму, переносячи його в бік роману чи мелодрами. Іншими словами, оскільки було постановлено, що Джейн Остін є «канонічною авторкою, чиє життя і творчість є втіленням англійської національної спадщини та викликають ідилію сільського життя в допромисловому суспільстві, традиційні соціальні та гендерні ієрархії, сексуальну поведінку та християнські цінності» [North 2007, с. 38], будь-яке занадто сміливе відхилення від оригіналу може бути визнано історичною зрадою.

Останньою на сьогоднішній день екранізацією «Pride and Prejudice» є повнометражний фільм Джо Райта, створений у британсько-франко-американській кінокомпанії в 2005 році, з Кірою Найтлі та Меттью

Макфедієном у головних ролях. Творці вирішили надати фільму риси реалізму і підкреслити бідність родини Беннетів: герої мають зношений одягах і живуть серед гусей та поросят.

Дію перенесли в 1797 рік, тобто до того часу, коли був написаний рукопис роману під назвою «First Impressions» [Venuti 1998, с. 86). Як запевнив режисер, метою було передати «хаос справжнього життя», а не радувати глядачів візуальною «цукерницею». Сценарій написала Дебора Моггач, англійська письменниця. Вона визначила свою роботу як «версію з обшарпаними краями» [Catford 1965, с. 11].

Як підкреслює дослідник творчості Джейн Остін, Л. Труст, екранізація є відмінним прикладом вже згадуваної fusion adaptation. На відміну від раніше обговорених серіалів, орієнтованих на широкі маси телеглядачів, цей фільм було адаптовано для молодшого покоління глядачів, які, ймовірно, не знайомі з літературним оригіналом чи попередніми екранізаціями, але із задоволенням підуть до кінотеатру [Troost 1998, с. 46]. У головній ролі знялася зірка молодіжних фільмів, відома завдяки суперпродукціям «Пірати Карибського моря», а сарказм роману був замінений різкими, дещо зарозумілими однофразними репліками, більш наближеними до сучасних комунікативних стандартів [Venuti 1998, с. 46]. Це, зрештою, викликало чимало суперечок серед критиків. Як зауважує Картмел, «іноді вони звучать так, ніби їх помилково переписав з запису хтось, хто не розуміється на тонкощах і нюансах синтаксису Джейн Остін або не розуміє її почуття гумору» [Cartmell 2012, с. 228].

Серед незручностей можна згадати, наприклад, вислів пана Бенета про Вікхема: «He’s a pleasant fellow and he’d do the job credibly» (замість «creditably») та граматично неправильний фрагмент освідчення пана Колінза: «Before I am run away with my feelings». На думку дослідниці, вони викликають сумніви не стільки через «наївно зрозумілу невірність», скільки через те, що діалог знову створюється для повнометражного фільму,

орієнтуючись головним чином на «сучасну пристрасть до динамізму дії та мовлення».

Обрання фільму режисера Джо Райта «Pride and Prejudice» (2005 р.) для дослідження англо-українського аудіомедійного перекладу є актуальним та цілком виправданим з огляду на низку особливостей цієї кіноадаптації. По-перше, фільм Райта суттєво відрізняється від попередніх екранізацій завдяки більш реалістичному зображенню, яке відображає побутовий і соціальний контекст 18-го століття. Стилістичні рішення, включаючи костюми та декорації, підкреслюють соціальні реалії епохи, що, в свою чергу, впливає на сприйняття аудиторії та вимагає адаптивних рішень у перекладі, аби передати культурні нюанси якнайточніше.

По-друге, сценарій та діалоги фільму спрямовані на сучасну молодіжну аудиторію, що зумовило використання більш динамічної, стиснутої мови. Замість класичного аристократичного сарказму Джейн Остін, діалоги стали чіткішими і наближеними до сучасних комунікаційних норм, що робить переклад більш складним, оскільки потрібно збалансувати автентичність оригінального тексту і легкість сприйняття сучасною аудиторією.

Загалом фільм Райта поєднує риси класичної історії кохання з кінематографічними прийомами, притаманними сучасним романтичним драмах, що робить його цікавим матеріалом для дослідження перекладу. Аудіовізуальні прийоми, такі як операторська робота і музичний супровід, створюють емоційний фон, який теж потребує уваги в перекладі, оскільки він визначає атмосферу сцен і передачу емоцій героїв. Усе це робить фільм багатогранним прикладом для дослідження, особливо щодо перекладацьких стратегій і технік, які застосовуються для аудіовізуальних творів, орієнтованих на багатонаціональну аудиторію та культурні відмінності.

Ці аспекти забезпечують як художню, так і технічну значущість фільму для аналізу аудіовізуального перекладу в контексті культурних адаптацій між англомовною і україномовною аудиторіями.

2.2 Аналіз лексичних трансформацій аудіовізуального перекладу

І. Лексичні трансформації застосовуються в перекладі кінематографічних матеріалів за допомогою стандартних перекладацьких прийомів, характерних для художнього перекладу. Перекладач часто стикається з необхідністю комбінувати різні типи трансформацій: лексичні, граматичні, стилістичні. Водночас окремі текстові фрагменти можуть вимагати лише одного типу трансформації.

Результати нашого досліджень показують, що саме лексичні трансформації використовуються найчастіше. Вони стають необхідними, коли в оригіналі зустрічаються мовні одиниці, не властиві мові перекладу, наприклад:

1) унікальні імена, характерні для певної культури, наприклад,

А) локації – *Longbourn, Netherfield Park, Rosings Park, Pemberley, Meryton, Brighton, London, Grosvenor Square, Assembly*;

Б) власні назви – *Mr. Bennet, Mrs. Bennet, Jane Bennet, Elizabeth (Lizzy) Bennet, Mary Bennet, Catherine (Kitty) Bennet, Lydia Bennet, Mr. Darcy, Georgiana Darcy, Mr. Charles Bingley, Miss Caroline Bingley, Lady Catherine de Bourgh, Miss Anne de Bourgh, Charlotte Lucas, Mr. William Collins, George Wickham*;

В) назва танцю – *Sarabande*.

2) специфічні терміни з окремих професійних галузей, наприклад, військові чини та звання (Military Titles) – *a soldier; an officer; a lieutenant Wickham; Colonel Fitzwilliam, Colonel Forster*.

А) форми звертання (Nobility Titles) – *Lady Catherine de Bourgh; Miss Anne de Bourgh; Sir William and Lady Lucas; Mr. Darcy*.

3) слова, які описують предмети, явища чи поняття, притаманні вихідній культурі, але відсутні у мові перекладу або мають іншу культурну конотацію, наприклад,

– форми звертання – *my love, my dear, of course, good heavens, Oh dear, of the fact, I dare say, do me the honour, indeed, tell me, I'm sure, Heaven and earth.*

– одиниці виміру – *inches, pound*.

– фразеологізми – *«to watch your tongue», «catch your eye», «numourless poppycocks», «all shapes and sizes»*.

Лексика є системою, в якій елементи взаємопов'язані за значенням і стилістикою. Це особливо помітно при перекладі фільму «Pride and Prejudice» (2005), коли необхідно передати унікальні культурні та історичні особливості оригінального тексту, адаптуючи їх до контексту української мови.

Під час перекладу значення слова лексичні трансформації часто вимагають від перекладача вибору між кількома варіантами, які є в його арсеналі. Це обумовлено такими ситуаціями:

А) відсутність точного еквівалента слова в мові перекладу, наприклад,

– *«Netherfield Park is let at last?» / «У Незерфілд-парк нарешті з'явився господар»*. У цьому випадку «let» перекладений як «з'явився господар», що додає контексту, оскільки прямий переклад «здано в оренду» міг би бути не зовсім зрозумілим у цьому культурному контексті;

– *«Good heavens» / «о, боже»* адаптована до відповідного емоційного виразу в українській мові як «О боже»;

– *«Not if I can help it» / «Якщо змусять»*. Переклад змінює змістову структуру, передаючи вислів українською через контекстуальну адаптацію.

2. Часткова відповідність, коли слово перекладу охоплює лише частину значення слова оригіналу. Наприклад,

«*Oh, look, Jane's dancing with Mr. Bingley» / «Джейн запросила містера Бінглі»*. Слово «dancing» перекладено як «запросила», що не повністю відповідає контексту.

«Yes, it fills me with guilt» / «І мене це непокоїть», де «guilt» як «почуття провини» передано як «непокоїть», що є лише частковою відповідністю.

«You know perfectly well I do not believe marriage should be driven by thoughts of money»/ «Ти знаєш, що мене найменше хвилюють гроші». Вираз «marriage should be driven by thoughts of money» передано вужче, без наголосу на шлюб.

«*I've never seen so many pretty girls in my life» / «Я ще не бачив стільки красунь за один вечір».* Словосполучення «in my life» має ширше значення, ніж «за один вечір», що вужче інтерпретовано у перекладі.

3. Наявність кількох значень у слова оригіналу, для яких у мові перекладу існують різні відповідники, наприклад:

– «My affections and wishes are unchanged, but one word from you will silence me forever» / «Мої думки як і раніше, не змінні, всього одне слово змусить мене мовчати». «Affections» можна перекласти як «почуття», «симпатії» або «думки». У цьому контексті перекладач вибрав «думки», хоча «почуття» могло б бути більш емоційно забарвленим. «Silence» перекладено як «змусить мовчати», що відповідає контексту, але могло б бути «змусить замовкнути» чи «заспокоїть».

– «Lizzie, are you out of your senses? I thought you hated the man» / «Лізі, ти при своєму розумі, я думав ти його ненавидиш?». «Out of your senses» перекладено як «при своєму розумі», але могло б бути інтерпретовано як «втратила розум», залежно від емоційного відтінку.

– «You don't know him, Papa...if I told you what he's really like. What he's done» / «Ви зовсім не знаєте його, татку. Якби я могла розповісти, який він чудовий. Що він зробив для нас». «What he's really like» має кілька варіантів: «який він є насправді», «його справжню натуру». Переклад «який він чудовий» відображає позитивний аспект, але не дослівний сенс.

До основних лексичних прийомів перекладу належать:

1) транскрипція і транслітерація: передача звучання або написання іншомовних слів, *Miss Bennet / Міс Бенет,* передача звучання іншомовного слова (транскрипція); *Mr Darcy / Містер Дарсі*, транскрипція і транслітерація імені, адаптоване до правил української мови; *Pemberly / Пемберлі*,

транскрипція назви місцевості. У процесі перекладу цих власних імен на українську мову застосовується метод фонетичної транскрипції, яка передає звукові особливості англійської мови. Фонетична транскрипція передбачає, що кожна літера відповідає лише одному певному звуку, а кожен звук передається тією ж самою літерою. Це є основним методом передачі іноземних власних імен

2) калькування: дослівний переклад елементів слова або фрази. Приклади калькування з тексту: *«Rose and Crown» / «Троянда і Корона»*, дослівний переклад назви закладу, збережено структуру оригіналу; *«preaching and talking away» / «повчала мене, наче проповідь читала»*, дослівно передано ідею «проповідування» та «розмови», *«You can be at no loss» / «Ви не можете не розуміти»*, калька виразу із збереженням подвійного заперечення. Калькування в цих прикладах дозволяє зберегти структуру оригінальних фраз, наближаючи український переклад до англійської мовної специфіки.

3) лексико-семантичні заміни: підбір синонімічних або контекстуально відповідних слів, наприклад, *«She would be a lucky woman» / «Його обраниці пощастить»*, використано синонімічну конструкцію для адаптації змісту; *«Miss Elizabeth, I have struggled in vain but I can bear it no longer / «Міс Елізабет, я втратив багато сил на боротьбу, але марно»*, заміна «struggled» на «втратив багато сил на боротьбу» підкреслює драматизм і додає емоційності; *«I love you. Most ardently» / «Я вас кохаю, усім серцем»*. «Most ardently» адаптовано як «усім серцем» для збереження змісту та стилю.

4) конкретизація та генералізація: уточнення чи узагальнення значення слова.

а) конкретизація – це метод перекладу, при якому слово або словосполучення іноземної мови з більш загальним значенням замінюється на слово з більш обмеженим значенням у мові перекладу. Цей прийом застосовується, коли інформаційна структура вихідного слова є менш чіткою, ніж у відповідного слова в мові перекладу.

Приклади конкретизації в англо-українському перекладі фільму «Pride and Prejudice» (2005) (додаток А). Можна бачити, як загальні іменники знімають свою багатозначність і набувають конкретного контексту, що дозволяє передати точніше, що саме має на увазі оригінальний текст. Прийом конкретизації іменників полягає у заміні загальних або широких за значенням слів більш конкретними термінами, що дають чіткіше уявлення про предмет або ситуацію. Це може бути особливо корисно у випадках, коли потрібно забезпечити більшу точність і виразність в мовленні:

– *«Pretty verses» / «поема»*. У цьому випадку слово «verses» (вірші) є загальним терміном, і в контексті перекладу конкретизація через «поема» передає більш конкретну форму художнього тексту, який є більш звичним у літературі для такого роду творчості.

– *«Hem» / «сукня»*. Слово «hem» в англійському тексті є частиною сукні, але не вказує на всю річ. В українському перекладі конкретизовано, що мова йде про сукню, що дає точніше уявлення про образ персонажа.

– *«Accomplished» / «неосвічена»*. В оригінальному тексті йдеться про загальні здібності, що приписуються сучасним дамам, і переклад точно передає смисл, вказуючи, що про відсутність цих якостей не йдеться.

– *«Mr. Collins, at your service» / «Містер Колінс, до ваших послуг»*. Тут ми бачимо конкретизацію у вигляді оформлення ввічливого звертання. В українському контексті заміна на конкретну фразу підкреслює формальність і характер взаємодії.

У аудіовізуальному перекладі фільму «Pride and Prejudice» (2005) перекладач застосовує конкретизацію для англійських дієслів, таких як: *to be, to have, to get, to do, to take, to give, to make, to come, to go* тощо.

– *You know my nephew? / Ви знайомі з моїм племінником?* «Know» перекладено як «знайомі», що конкретизує характер знання.

– *I'm sure my mother would not have minded, but my father hates town / Моя матінка була не проти, але мій батько не любить Лондон*. «Town» уточнено як «Лондон», адже контекстом передбачено столицю.

– *The first time I saw him, at the Assembly, he danced with nobody at all - even though gentlemen were scarce and there was more than one young lady who was sitting down without a partner / Уперше ми зустрілися на балу, де він зовсім не танцював, хоча там бракувало джентельменів і багато леді сиділо, чекаючи на кавалера*. «Assembly» конкретизовано як «бал», оскільки в українській мові немає загального слова для такого зібрання.

– *No governess? Five daughters brought up at home without a governess / Як не було? 5 дівчаток виховували без гувернантки*. «Brought up» конкретизовано як «виховували», що краще передає контекст.

Можна зробити висновок, що цей метод часто використовується при перекладі слів з широким значенням.

Таким чином, конкретизація дозволяє зробити переклад більш зрозумілим та адаптованим до мовних та культурних норм, де загальні терміни набувають точніших значень, що відповідають контексту.

2) генералізація (процес, протилежний конкретизації) має місце, коли рівень інформаційної чіткості оригінальної одиниці є вищим за рівень чіткості відповідної одиниці в мові перекладу. Це полягає в заміні часткового значення загальним родовим терміном. Найбільш часто генералізація застосовується до іменників. Приклади генералізації в англо-українському перекладі фільму «Pride and Prejudice» (2005):

– *In fact there are few people in England who have more true enjoyment of music than myself, or better natural taste / Сумніваюся, що у всьому королівстві знайдеться хтось, хто любить музику більше за мене і має такі нахили до неї.* «England» узагальнено до «королівство», що додає відтінку формальності.

– *Pray, what is your age? / Цікаво скільки вам років?* «Pray» опущено як неформальний елемент, що не впливає на зміст.

– *I knew nobody beyond my own party / Я ні з ким не був знайомий*. «Party» узагальнено до «ні з ким», щоб зберегти природність мовлення.

У цих прикладах перекладач фільму адаптували текст відповідно до особливостей української мови, використовуючи уточнення або узагальнення значення слів, щоб забезпечити збереження динамічної еквівалентності.

Аналізуючи переклад кінотексту фільму «Pride and Prejudice» (2005), можна зробити висновок, що прийом генералізації часто використовується при перекладі реалій на українську мову. Наприклад, «in England» передається як «в королівстві».

Прийом генералізації при перекладі з англійської на українську застосовується значно рідше, ніж конкретизація. Це можна пояснити особливостями англійської лексики, адже англійські слова часто мають більш абстрактне значення, ніж їхні українські аналоги.

Модуляція (значеннєвий розвиток): передача змісту за допомогою зміни логіки висловлювання. Прийом модуляції полягає у заміні прямої словникової відповідності на контекстуальну, яка лексично пов'язана з оригіналом. До цього методу належать такі засоби, як метафора та метонімія.

– Oh, Yes, We full expect a most advantageous marriage / Так цей союз буде приємним і вигідним буквально для всіх. Зміщення акценту з «вигідного шлюбу» на «приємність і вигоду для всіх», що додає позитивного відтінку.

– And my Jane marrying this young man must throw her sisters in the way of the rich men / Моя Джейн заслуговує тільки найкращого як і її сестри. Ідея «влаштування сестер» змінена на узагальнення про те, що всі сестри заслуговують найкращого.

– She is just shy and modest. If he does not perceive her regard he is a fool / Не в її правилах заохочувати. Її прихильність не помітить тільки сліпий. Акцент з «сором'язливості та скромності» зміщений на її поведінку («не в її правилах заохочувати»).

– We are all fools in love. He does not know her character as we do. She should move fast. Snap him up / Закохуючись сліпнуть усі. Він не знає твою сестру так добре як ми з тобою. Їй треба швидше завоювати його серце.

«Snap him up» передано як «завоювати його серце», що змінює тон з прямого на більш романтичний.

Якщо розглядати, що всі значущі частини можна поділити на три категорії: предмети, процеси та ознаки, то для передачі того самого змісту за допомогою іншої мови предмет може бути замінений його ознакою, процес – предметом, ознака – предметом або процесом тощо. Це ми й спостерігали на наведених прикладах. Усі ці приклади демонструють адаптацію змісту, де переклад передає не буквальне значення, а акцентує на передачі контексту та настрою оригіналу. Наприклад,

– I have never had such a good time in my life / Я ще ніколи не проводила так добре свій час. «Good time» адаптовано як «добре проводила час», щоб звучало природніше в українській.

– You will have this house! You'll save your sisters from destitution! Think of your family! / Ти отримаєш цей будинок і врятуєш своїх сестер! Подумай про свою долю. «Think of your family» змінено на «Подумай про свою долю», що додає емоційного забарвлення.

– Oh, ungrateful child! I shall never speak to her again! / Невдячне дівчисько! Віднині я відмовляюся говорити з тобою! «Never speak to her again» змінено на «відмовляюся говорити з тобою», що звучить більш категорично.

– My wife encourages me to spend as much time in the garden as possible, for the sake of my health / Дружина наполягає, щоб я задля зміцнення здоров'я багато часу проводив у саду. «Encourages» змінено на «наполягає», що передає більш активну роль дружини.

– Oh yes, I flatter myself that any young lady would be happy to be the mistress of such a house / Тішу себе надією, що будь яка юна леді була б щаслива поратися у такому домі. «Mistress of such a house» змінено на «поратися у такому домі», що враховує контекст української культури.

У наведеному прикладі ми бачимо використання модуляції, що полягає у заміні прямого перекладу фрази «*mistress of such a house*» на українську аналогію, яка краще відображає культурні особливості та контекст мови.

У буквальному перекладі «*mistress of such a hous*e» може означати «*господиня такого будинку*», що в англомовному контексті має на увазі жінку, яка володіє чи управляє домом, зокрема у багатих чи аристократичних колах. Однак в українській культурі фраза «господиня будинку» має дещо інший відтінок значення і може не передавати всі нюанси соціальної ролі та статусу, який мала б ця персонажка в англомовному контексті.

Тому перекладач вибирає модуляцію, замінюючи фразу на «поратися у такому домі», що більше відповідає реаліям української культури, де роль жінки в домогосподарстві асоціюється не лише з управлінням, а й з конкретними діями, такими як виконання домашніх обов'язків і робота по дому. Така заміна враховує соціальну роль жінки в певній культурі, а також додає певний контекст, який підкреслює трудовий аспект «господарювання». Таким чином, модуляція дозволяє адаптувати текст для українського реципієнта і зробити його більш зрозумілим та природним у контексті національних традицій і мови.

Прийом модуляції є чи не найпоширенішим прийомом перекладу кінотексту «Pride and Prejudice» (2005).

2.3 Граматичні трансформації аудіовізуального перекладу «Pride and Prejudice»

Цей прийом дозволяє досягнути перекладацької еквівалентності «адекватності перекладу», попри різниці в граматичних системах двох мов. Завдяки граматичним трансформаціям текст перекладу передає всю

необхідну інформацію з початкового тексту, дотримуючись правил мови перекладу.

Граматичні трансформації виникають з різних причин – як через граматичні, так і через лексичні особливості мов. Однак основну роль відіграють саме граматичні чинники, зокрема різниця у граматичних структурах мов. Ці різниці можуть бути або повними, або частковими. Повна відмінність спостерігається в ситуаціях, коли в українській мові немає граматичної форми, яка є в англійській. Іноді граматична категорія однієї мови є ширшою, ніж у іншій.

Для зручності опису всі типи трансформацій, що застосовуються в процесі перекладу, можна поділити на чотири основні категорії:

- перестановка;
- заміна;
- додавання;
- опущення.

Деякі з цих методів використовуються частіше, тому зупинимося детальніше на заміні та опущенні. Оскільки вивчений матеріал не містить прикладів перестановки та додавання, ми зосередимося на аналізі заміни та опущення.

1) Заміни. Заміна є найбільш поширеним і різноманітним типом трансформації в перекладі. Вона може стосуватися як граматичних, так і лексичних одиниць. Заміни можна поділити на граматичні та лексичні.

До граматичних замін відносяться такі типи:

а) зміна форми слова;

б) заміна частин мови;

в) заміна членів пропозиції (перебудова синтаксичної структури речення);

г) синтаксичні заміни в складному реченні:

- заміна простої пропозиції на складну та навпаки;
- заміна підрядної пропозиції на головну та навпаки;

- заміна підрядного зв'язку на сурядний та навпаки;
- заміна безсполучникового зв'язку на союзний та навпаки;
- заміна стверджувальної конструкції на питальну і навпаки.

Заміна частини мови є найбільш поширеним видом морфологічної трансформації. Такі заміни зазвичай зумовлені відмінностями у використанні слів та нормах сполучуваності між англійською та українською мовами, а інколи – відсутністю відповідної частини мови з аналогічним значенням в українській мові [Кузенко 2021, с. 71]. Ось кілька прикладів:

Ось кілька прикладів заміни частини мови в наведених уривках:

1. *I have with me Fordyce's sermons / Я привіз проповіді Фордейса*. Заміна дієслова: «I have with me» (маю з собою) на «привіз» (передано за допомогою іншого дієслова).

2. *I have become aware of the fact / Я знаю про цей приємний факт*. Заміна дієслівної конструкції: «have become aware» (став свідомим) на «знаю».

3. *Mr Collins is the sort of man, who makes despair at the entire sex / Містер Колінз змусить розчаруватися в усіх представниках свого кола*. Заміна конструкції «makes despair» (змушує до розпачу) на «змушує розчаруватися».

4. *I was on my way to your house / А я саме їхав до вас*. Заміна конструкції «was on my way» (був на шляху) на «їхав» (дієслівна форма).

5. *Be sure to invite Mr Wickham, He is a credit to his profession / Не забудьте покликати містера Вікхема, це гордість нашої армії*. Заміна «a credit to his profession» (гордість своєї професії) на «гордість нашої армії» (зміна контексту і відповідного лексичного значення).

Ці приклади показують, як заміни частин мови можуть змінювати форму висловлювань при перекладі, зберігаючи основний сенс тексту.

У наведеному тексті була розглянута морфологічна трансформація, якій найчастіше піддається іменник (49% всіх замін). Можна зробити

висновок, що типовою заміною під час перекладу є перехід від дієслівного іменника до дієслова в особистій формі.

Заміна стверджувальних речень на питальні при перекладі з англійської на українську має кілька причин. По-перше, це пов'язано з різними структурними характеристиками двох мов. Крім того, окличне речення в оригінальній мові найкраще передати питальним у перекладі на українську. Ось кілька прикладів:

– Netherfield Park is let at last? / У Незерфілд-парк нарешті з'явився господар!

– Liddy, Kitty, what have I told you about listening at the door? / Лідіє, Кітті, я вам казала. Що недобре підслуховувати під дверима!

– Have you no compassion for my poor nerves? / Ви забули про мої змучені нерви!

– No governess? Five daughters brought up at home without a governess, I never heard such a thing! Your mother must have been quite a slave to your education / Як не було! 5 дівчаток виховували без гувернантки. Вперше чую. Ваша мати певно поклала життя на вівтар вашого виховання.

Такі зміни є обґрунтованими, оскільки перекладач застосовує їх для адаптації оригінального тексту до граматичних норм і мовних традицій української мови. Конструкції, що включають допоміжні дієслова to do, to be, to have, не мають точних аналогів в українській мові. Тому їх використання у питальних реченнях ускладнює точне передавання таких питань, що змушує перекладача робити заміни.

2) метод опущення. Опущення є протилежним до додавання. У процесі перекладу кінематографічних матеріалів найчастіше опускаються слова, що є зайвими з точки зору їхнього значення. Одним із прикладів надмірності є використання так званих «парних синонімів», яке характерне для художнього стилю англійської мови. Оскільки таке явище не є властивим українській мові, під час перекладу в подібних випадках застосовується опущення.

У наведених прикладах можна знайти кілька випадків опущення, де в українському перекладі не було передано певні елементи оригінального тексту:

1. *I'm sure the officers will find women better worth their while / Я впевнений, що офіцери знайдуть дівиць більш гідних їхньої уваги*. Опущено частину виразу «better worth their while», що могло бути перекладено більш детально, але було опущено для досягнення лаконічності.

2. *Let us hope, in fact, that her stay in Brighton will teach her her own insignificance / Матимемо надію, що перебування у Брайтоні розвінчає її велику самовпевненість*. Тут опущено слово «insignificance», яке було замінено на "велику самовпевненість", що спрощує і передає загальний зміст.

3. *At any rate she can hardly grow any worse, without authorizing us to lock her up for the rest of her life / В будь якому разі, вона навряд чи зіпсується ще більше. Коли так, нам доведеться посадити її під замок до скону*. Опущено частину, де йдеться про «authorizing us to lock her up», що було спрощено до «нам доведеться посадити її під замок».

4. *I'm visiting Derbyshire with my uncle and aunt / Я приїхала сюди зі своїми родичами.* Опущено конкретну назву місця «Derbyshire» та родинні зв'язки («uncle and aunt»), що у перекладі вказано загальною фразою «родичами».

5. *And are you having a pleasant trip? / Сподіваюся вам тут сподобалося*? – при перекладі цих речень перекладач застосував опущення, щоб уникнути повтору синонімів, замінивши два слова одним. У кінотексті цей прийом також використовується, коли інформація, що міститься в оригіналі, є невідомою для кінцевого споживача перекладу. Оскільки перекладач зазвичай не має можливості пояснити такі терміни чи назви, він використовує їх опущення.

У наведеному прикладі: «*I had her since I was a child and then she died. Now I have a beautiful grey» і «Я завжди готовий проїхатися з вами. Я маю прекрасного коня*», ми маємо приклад опущення. В оригінальному

англійському реченні можна зрозуміти, що «I had her» відноситься до коня, а «her» є замінником для «коня». В перекладі на українську мову це заміщення не пояснюється, тому частина, яка б вказувала на «коня» (якщо слідувати за контекстом) може бути опущена, оскільки в українській мові не потрібно додатково вказувати статеву приналежність предмета.

З огляду на попередній текст, коли перекладач може опустити зайву інформацію (як у випадку «her»), це сприяє збереженню природності та логічності, дозволяючи уникнути непотрібного повторення або надмірної деталізації.

У цих прикладах опущення дозволяє зробити переклад більш стислим і природним для української мови, зберігаючи при цьому основний зміст.

Оскільки кінематографічний матеріал має свою специфіку, важливо звернути увагу на ще одну причину, яка може спонукати перекладача до опущення. Це надмірна інформація. Така інформація може включати, наприклад, дію, яку ми бачимо на екрані, і її повторення у словах персонажів.

Наприклад, у сцені з «*Pride and Prejudice»*, коли містер Дарсі звертається до міс Елізабети з фразою «*Perhaps you will do me the honour, Miss Elizabeth*?» він робить пропозицію на танець. Запрошення, яке містер Дарсі робить у цей момент, відображає традиційні манери англійського дворянства того часу: чоловік запрошує даму до танцю як знак уваги та поваги.

Однак у вашій українській версії є опущення слова «запрошення». Це може бути пояснено тим, що фраза «будь ласка, зробіть мені ласку» безпосередньо передає суть пропозиції, зберігаючи ввічливий тон, однак без уточнення саме запрошення на танець. Це може бути доцільним, оскільки в контексті сцени відомо, що вони перебувають у бальній залі, і читач чи слухач вже розуміє, що йдеться про танець. Тому у такому контексті це опущення не порушує сенс, а навпаки, дозволяє зберегти деяку плавність мовлення, оскільки танець був природною частиною тогочасних суспільних заходів.

– Mr Collins, unfortunately it is incumbent on me to hint that the eldest Miss Bennet is - very soon to be engaged / Містер Колінз, я змушена попередити вас про те, що саме старша міс Бенет незабаром заручиться

– Engaged! / Це ж треба!

В даному прикладі, опущення слова «engaged» у другому реченні є доцільним і пояснюється прагненням уникнути тавтології (непотрібного повторення одного і того ж слова). В оригінальному діалозі, коли містер Колінз вперше каже «*the eldest Miss Bennet is very soon to be engaged*», слово «*engaged*» вже чітко вказує на майбутні заручини, тому не потрібно повторювати це слово в наступному реченні.

В українському перекладі ми використовуємо «заручиться» замість другого «*engaged*», оскільки вже зрозуміло з контексту, що мова йде саме про заручини. Опущення слова дозволяє зробити текст плавнішим і менш громіздким, не втративши при цьому сенсу. Це зберігає природність мови та фокусується на реакції персонажів, як у випадку з реплікою «Це ж треба!», яка виражає здивування без зайвих уточнень.

Отже, опущення слова «*engaged*» є стилістичним рішенням для уникнення повторів і забезпечення плавності мови, що є важливим аспектом в перекладі літературних текстів.

Розглянемо ще один приклад опущення: *and she often condescends to drive by my humble abode in her little phaeton and ponies / І вона часом обдаровує своєю увагою моє скромне житло, проїзджаючи його на своєму фаетоні.*

Опущення слова «ponies» в цьому випадку є доцільним через кілька причин, пов'язаних із збереженням природності та стилістичної відповідності мови.

А) в оригіналі речення акцент ставиться на фаетоні, оскільки це основний елемент уваги, на якому персонаж пересувається. Зазначення «ponies» (поні) є додатковим уточненням, яке, хоча і допомагає створити

певний образ, але не є критичним для розуміння головної ідеї – того, що персонаж проїжджає повз житло на своєму фаетоні.

Б) в українському перекладі слово «фаетон» вже містить асоціацію з невеликим екіпажем, що, зазвичай, вимагає поні чи коней для упряжі. Тому додавання «на своєму фаетоні і поні» може виглядати зайвим, адже уявлення про те, що фаетон потребує коней або поні, вже існує.

В) у цьому контексті основний акцент робиться на соціальній дистанції між персонажами – «обдаровує своєю увагою» через проїзд на фаетоні. Повторення слова «ponies» не додає значущості в контексті цієї сцени і не впливає на основну думку. Це дає можливість зберегти плавність мовлення.

Г) у перекладі часто вживається спрощення в розмовних ситуаціях, щоб уникнути зайвих деталей і не перенавантажувати текст. Враховуючи, що слова «фаетон» і «поні» вже несуть певне значення, можна спокійно опустити останнє слово без втрати змісту.

Отже, опущення слова «ponies» в перекладі допомагає зберегти суть речення, при цьому не створюючи перевантаження і зберігаючи природність мови.

Така адаптація відповідає стилю мови, де акцент робиться не на самому танці, а на ввічливості і соціальних нормах, що відображають ставлення персонажів один до одного.

З) антонімічний переклад

Цей метод перекладу полягає у заміні поняття, яке передане в оригіналі, на протилежне за змістом. Використання антонімічного перекладу зумовлене асиметрією лексико-семантичних систем двох мов. Якщо в оригіналі англійське слово чи вираз виражене в заперечній формі, то в перекладі це може бути передано стверджувальною формою.

Наприклад: *Well, my dear, if your daughter does die it will be a comfort to know it was all in pursuit of Mr Bingley / Якщо Джейн помре, нас втішить думка, що вона загинула в погоні за містером Бінглі.*

У цьому випадку використано антонімічний переклад для виразу «it will be a comfort» («нас втішить»), що вказує на позитивний результат, тоді як оригінал має негативний підтекст – смерть дочки, яка не може бути комфортною. Тому переклад передає зміст через протилежне поняття, яке більше відповідає українському контексту.

Або, *Mr Collins is the sort of man, who makes despair at the entire sex / Містер Колінз змусить розчаруватися в усіх представниках свого кола.*

Оригінальний текст має на увазі, що містер Колінз викликає відчай через свої риси характеру, що можуть знижувати уявлення про чоловіків загалом. У перекладі використано протилежний підхід: перекладач змінює контекст, роблячи акцент на негативному впливі Колінза на оточення, що є іронічною заміною.

Метод антонімічного перекладу часто використовується для фразеологічних одиниць. В англійській мові є багато фразеологізмів, значення яких можна передати лише через протилежні поняття з використанням заперечення. Існують численні приклади усталених англійських виразів, які використовуються у стверджувальних конструкціях, але їхнє значення може бути передано антонімічним способом. Важливо зазначити, що при такому перекладі ідіоматичність виразів залишається збереженою.

Застосування антономічного перекладу у фразі *«One of these days, Lizzie, someone will catch your eye and then you'll have to watch your tongue»* можна обґрунтувати таким чином:

У цьому випадку оригінальна англійська фраза містить вирази «catch your eye» та «watch your tongue», де значення двох частин фрази будуються на контекстуальному протиставленні. Перше вираження, «catch your eye», вказує на те, що хтось приверне увагу Ліззі, у той час як друге вираження, «watch your tongue», має на увазі, що їй слід буде контролювати свої слова.

Переклад на українську мову за допомогою антономічного методу застосовує протилежні концепти: «подивишся» замість «catch your eye» та

«не скажеш» замість «watch your tongue». Оскільки в англійському виразі йдеться про необхідність бути обережним у своїх висловлюваннях після привернення уваги, в українському перекладі фраза відтворює контекст через протиставлення «не скажеш», що натякає на те, що замість попередження щодо вживання слів буде відсутність певного вислову, зберігаючи сутність попередження про велику важливість контролювати свої емоції чи слова.

Таким чином, антономічний переклад дозволяє зберегти ідею попередження, але в іншій конструкції, де протилежні поняття виражають однакову важливу думку. У наведених прикладах слово, яке в оригіналі вживається в стверджувальній формі, під час антономічного перекладу набуває заперечного значення. Отже, можна зробити висновок, що існує кілька факторів, які можуть мотивувати перекладача обирати метод антономічного перекладу.

2.4 Стилістичні трансформацій аудіовізуального тексту фільму

Стилістичні трансформації мають велике значення при перекладі кінематографічних творів. Особливість кінотекстів полягає в тому, що вони містять елементи різних художніх стилів. Іншою важливою рисою є використання в таких текстах лексики з емоційним забарвленням. Тому при перекладі необхідно здійснювати трансформації не лише на лексичному та граматичному рівнях, а й у плані жанрово-стилістичних особливостей. Особливе значення серед стилістичних трансформацій мають евфемізми та дисфемізми, а також переклад сталих виразів [Korunets 2001, с. 126].

1) евфемізація. Евфемізація (від грецького «euphemia» – уникання неприємних слів, м'якший вираз) – це заміна грубих або різких слів і виразів на більш м'які, а також використання умовних позначень замість деяких власних імен. Евфемізми виникають як наслідок лексичних табу (заборон),

що накладаються на вживання певних слів через упередження, марновірства чи релігійні переконання. У результаті цього, люди використовують іносказання. Оскільки евфемізми широко застосовуються у мовленні, з часом вони втрачають свою здатність «прикрасити» суть висловлення і потребують нових евфемізмів для подальшого замовчування чи приховування істинного змісту [Korunets 1998, c. 90].

А) *«Humourless poppycocks, in my limited experience» / «Зарозумілі пустодзвони, як каже мій досвід*».

При перекладі фрази *«*Humourless poppycocks, in my limited experience» на «Зарозумілі пустодзвони, як каже мій досвід» був застосований прийом евфемізації з кількох причин:

У оригіналі «*Humourless poppycocks*» – це поєднання слів, яке включає грубе або зневажливе слово «poppycocks» (що в прямому перекладі означає «дурниці», але в даному контексті має негативне, зневажливе забарвлення). Для того, щоб зберегти емоційний тон висловлювання в українському перекладі, було обрано менш різке слово «пустодзвони», яке передає суть, але зменшує грубість оригінального виразу.

Використання евфемізму «Зарозумілі пустодзвони» дозволяє уникнути прямої грубості, зберігаючи певний рівень ввічливості і культури мови, що є характерним для перекладів, коли потрібно передати ідею, але при цьому знизити інтенсивність грубих або неприязних висловлювань.

В українській версії «як каже мій досвід» використано фразу, яка також є евфемізмом, замінюючи прямолінійне «in my limited experience» (що буквально означає «у моєму обмеженому досвіді») на м'який вираз, що звучить більш витончено і підходить для контексту загальної ввічливості.

Б) *«Perfectly tolerable, I dare say, but not handsome enough to tempt me» / «Можливо вона вродлива, але не настільки, щоб порушити мій душевний спокій».*

У оригіналі фраза «not handsome enough to tempt me» надає певний відтінок відмови чи навіть певної зневаги щодо зовнішності особи. В

перекладі «не настільки, щоб порушити мій душевний спокій» ми маємо більш м'який варіант, де акцент робиться не на відмові від залучення, а на тому, що краса не є настільки значущою, щоб створювати внутрішній конфлікт або турбувати особу. Це дає змогу висловити подібну думку менш різко і з меншою емоційною напругою.

В оригіналі фраза містить певний емоційний підтекст, що може сприйматися як неприязнь чи презирство до об’єкта. Переклад «не настільки, щоб порушити мій душевний спокій» змінює тон висловлювання на більш нейтральний і навіть спокійний, зберігаючи суть, але зменшуючи емоційну напругу.

Фраза «tempt me» у вихідному тексті може бути розцінена як досить прямолінійне висловлювання, яке акцентує на бажанні або спокусі. Переклад «щоб порушити мій душевний спокій» є менш прямим і натякає на глибші, більш культурно прийнятні мотиви, зберігаючи враження про відсутність сильного інтересу без явного емоційного відштовхування.

Отже, евфемізація в цьому випадку дозволяє зберегти зміст оригіналу, але зменшити потенційну грубість або різкість висловлювання, що робить його більш ввічливим і культурно адаптованим до мовного контексту перекладу.

В) «*Thank you for such stimulating company. It has been most instructive» / «Дякую за гарне товариство. Я отримала велике задоволення*».

У цьому перекладі застосовано евфемізацію через м'якший вираз, який змінює початкову формальність англійського вислову.

У оригінальній фразі «*It has been most instructive*» йдеться про те, що компанія була інтелектуально корисною або пізнавальною. Це формальне та об'єктивне твердження, яке акцентує увагу на користі від спільного часу. Переклад же «*Я отримала велике задоволення*» замінює акцент на інтелектуальну користь на більш особисте, емоційне сприйняття, де акцент робиться на задоволення від спілкування, що є менш формальним і більш

емоційним. Така зміна може бути використана, щоб зробити висловлення більш м’яким і привітним.

У цьому контексті, замінюючи «instructive» на «задоволення», перекладач застосовує евфемізм, щоб зменшити потенційну холодність чи дистанційованість, що може бути сприйнята в оригінальній формулюванні. Використання слова «задоволення» надає висловлюванню більш особистого та теплішого відтінку.

В англійській мові вислів «*It has been most instructive*» може сприйматися як дуже формальний, навіть трохи відсторонений, тоді як в українській культурі вислів «*Я отримала велике задоволення*» звучить більш безпосередньо і тепло, і може бути більш природним у випадку неформального спілкування. Це також дозволяє зберегти позитивний відтінок і доброзичливість, не знижуючи важливості спільного часу.

Таким чином, евфемізація в цьому випадку відбувається через використання м'якшого, більш особистого виразу, який змінює об'єктивну оцінку на більш емоційну, зберігаючи при цьому позитивний зміст оригіналу.

2) переклад фразеологічних виразів

При перекладі фразеологізмів основним завданням є розуміння їх переносного значення та правильний підбір аналогів, які властиві мові перекладу. Проблеми можуть виникнути не лише при перекладі, а й під час виявлення цих виразів у тексті. Усталені словосполучення можна поділити на три категорії:

1. Вислови, що утворюються шляхом поєднання фразеологічно пов'язаних значень слів. У таких виразах кожен елемент зберігає свою семантику, наприклад: *made of money, good heavens, as far as the eye can see*.

2. Словосполучення, де зберігається певна семантична роздільність складових частин, значення яких можна вивести з поєднання компонентів, наприклад: *be so tiresome, something in her air, be so bold to, of prey to anyone*.

3. Вирази, що характеризуються семантичною неділимістю, де значення не можна зрозуміти, аналізуючи окремі компоненти, наприклад:

numourless poppycocks, of all shapes and sizes, a credit to his profession, do me the honour, Heaven and earth, to bewitch me body and soul.

Відмінності між типами фразеологічних зворотів визначають методи їх перекладу [Шубенко 2012, с. 146].

Основні методи перекладу фразеологізмів:

a) підбір повного (абсолютного) еквіваленту: *upon my word? a slave to/*

b) переклад ідіоматичним аналогом або повна заміна образності: *as far as the eye can see, catch your eye, have to watch your tongue.*

c) описовий переклад: a stupider person.

Після аналізу вищезгаданого можна зробити висновок, що переклад ідіоматичним аналогом або повна заміна образності є одним із найпоширеніших методів для передачі сталих виразів, які зустрічаються в усному мовленні кінематографічних текстів українською мовою.

2.5 Аналіз трансформацій змішаного типу в АТ кінострічки «Pride and Prejudice» (2005).

У процесі перекладу кінематографічних текстів трансформації рідко зустрічаються у чистому вигляді. Це пояснюється тим, що лексичні зміни часто спричиняють граматичні та стилістичні перетворення. У багатьох випадках усі три згадані види трансформацій настільки взаємопов'язані, що переклад набуває лексико-граматично-стилістичного характеру. Наприклад, *That is very strange. But I suppose you had no opportunity. Your mother should have taken you to town every spring for the benefit of the masters / Дуже дивно, ви не мали можливості. Вашій матінці слід було щоліта посилати вас у Лондон.*

У поданій англійській фразі та її українському перекладі можна спостерігати використання змішаних трансформацій, які охоплюють лексичні, граматичні та стилістичні зміни:

1. Лексична трансформація. В оригіналі використовується «to town», що буквально означає «у місто» Однак перекладач адаптував це як «у Лондон, уточнивши місце для відповідності культурному контексту та стилю мови, який більш зрозумілий українському читачу.

2. Граматична трансформація. У фразі «*Your mother should have taken you to town every spring for the benefit of the masters*» структура речення змінена. В англійському тексті акцент на діях матері («*should have taken*»), тоді як в українському акцент зміщується до її обов'язку через конструкцію «*Вашій матінці слід було*».

3. Стилістична трансформація. Словосполучення «*have taken you to town every spring for the benefit of the masters*» у контексті перекладено як «щоліта посилати вас у Лондон», що підкреслює зміст у більш загальному контексті навчання, а не деталізує роль «майстрів», як в оригіналі. Це робить фразу стилістично доречною для українського тексту. Заміна «spring» на «літо» є адаптацією, що враховує сезонний контекст, більш звичний у культурі перекладу.

Переклад демонструє використання змішаних трансформацій. Лексичні зміни гармонійно поєднуються з граматичними, а стилістичні адаптації роблять текст природнішим та зрозумілішим для української аудиторії.

– «*I'm not a romantic, you know. I ask only a comfortable home, and considering Mr Collin's character, and situation in life, I am convinced that my chance of happiness with him is as fair as most people can hope for» / «Не кожен може дозволити собі романтику. Я матиму шанований дім і визначеність. Є за що йому дякувати. Я нагадую, що мені 27 років. Я не маю ні грошей, ні перспектив. Я вже зараз обтяжую своїх батьків*».

1. Лексичні трансформації. «*I'm not a romantic, you know» трансформовано в «Не кожен може дозволити собі романтику*».

Перекладач замінив дослівне значення на більш загальне твердження, яке відображає суть висловлювання в українському контексті, підкреслюючи прагматизм героїні.

– «*A comfortable home*» передано як «шанований дім і визначеність». Це не буквальний переклад, а адаптація, яка описує важливий для персонажа контекст стабільності.

2. Граматичні трансформації. В оригіналі героїня говорить про себе в третій особі, використовуючи формулювання «*I am convinced that my chance of happiness with him is as fair as most people can hope for*». В українському перекладі конструкцію змінено на більш прямолінійну «*Є за що йому дякувати*». Це спрощує граматичну структуру, роблячи її більш емоційною.

Придаткове речення в англійській мові розташовується на рівень нижче стосовно головного. Якщо обидва речення стосуються однієї й тієї ж особи або предмета, то підмет у придатковому реченні зазвичай виражається займенником, тоді як у головному – іменником або власним ім'ям, незалежно від розташування придаткового речення. Така ієрархія підметів, як показує приклад, зазвичай не зберігається в перекладі, оскільки це суперечить логіці, яка переважає в українській мові, де насамперед зазначається, про кого або що йде мова.

Додавання нових речень, таких як «Я нагадую, що мені 27 років. Я не маю ні грошей, ні перспектив». Це підсилює емоційний підтекст і додає конкретизацію словосполучення «*situation in life*», якої немає в оригіналі, але яка відповідає змісту висловлювання.

3. Стилістичні трансформації. Тон англійської фрази є формальним і стриманим, тоді як переклад додає емоційності та драматизму. Наприклад, «*Я вже зараз обтяжую своїх батьків*» – це значно більше емоційно забарвлена фраза, ніж спокійний тон оригіналу. Підкреслення віку та обставин героїні через «*Я нагадую, що мені 27 років*» створює додаткову мотивацію для її рішень, роблячи текст більш зрозумілим і співзвучним українській аудиторії.

Переклад є прикладом змішаних трансформацій, оскільки лексичні зміни пов’язані з граматичними перебудовами, а стилістичні адаптації додають емоційної глибини, розширюючи контекст висловлювання. Це забезпечує не лише збереження змісту, а й його адаптацію для українського культурного та мовного середовища.

Даний переклад містить змішані трансформації, оскільки він передає складний емоційний, лексичний і стилістичний зміст оригіналу, адаптуючи його для української мови. Обґрунтування:

– Miss Elizabeth, I have struggled in vain but I can bear it no longer . The past months have been a torment I came to Rosings with the single object of seeing you I had to see you I've fought against my better judgement, my family's expectation...

– The inferiority of your birth my rank and circumstance all those things.but I'm willing to put them aside and ask you to end my agony / Міс Елізабет, я втратив багато сил на боротьбу, але марно. Останні місяці були для мене тортурами. Я приїхав у Розінгс з єдиною метою – побачити вас.

Всупереч здоровому глузду, сподіванням моїх рідних, нерівності, що є між нами. Я вирішив відкинути всі сумніви і просити припинити мою агонію

1. Лексичні трансформації. «*I have struggled in vain» / «я втратив багато сил на боротьбу, але марно*». Ця фраза адаптована таким чином, щоб відобразити не лише зміст, але й емоційний підтекст. Використання лексичних одиниць на кшталт «втратив багато сил» додає глибини і драматизму.

– «*The past months have been a torment» / «Останні місяці були для мене тортурами*». Слово «torment» передане як «тортури», що посилює емоційний вплив на читача.

2. Граматичні трансформації. Англійські речення, що містять багато підрядних частин, були розділені на кілька коротких українських речень для кращої читабельності:

– «*I came to Rosings with the single object of seeing you. I had to see you» / «Я приїхав у Розінгс з єдиною метою – побачити вас*». Така трансформація дозволяє уникнути перевантаження тексту й адаптує його до українського синтаксису.

Розділення складного речення.

– «*I've fought against my better judgement, my family's expectation, the inferiority of your birth, my rank and circumstance» / «Всупереч здоровому глузду, сподіванням моїх рідних, нерівності, що є між нами*». Це дозволяє зберегти ритм і логіку висловлення. Речення поділяється на два окремі. Такий підхід часто застосовують під час перекладу діалогів, оскільки вони зазвичай передають значний обсяг інформації в розгорнутій формі й часто супроводжуються описом подій. Такі конструкції, які іноді містять різнопланову інформацію, не є типовими для української мови.

3. Стилістичні трансформації. Тон оригіналу, який має пафосний і піднесений характер, був адаптований для природності в українській мові:

– «*I had to see you» / «Я приїхав у Розінгс з єдиною метою – побачити вас*». Український переклад зберігає зміст, але знижує патетичність.

Використання виразу «Я вирішив відкинути всі сумніви» відображає емоційне забарвлення оригіналу, але звучить більш нейтрально і сучасно.

Переклад демонструє змішані трансформації:

1. Лексичні (адаптація ключових слів для більшої емоційності).

2. Граматичні (розбивання складних речень).

3. Стилістичні (адаптація тону для української аудиторії).

Це дозволяє передати як зміст, так і емоційне навантаження тексту, зберігаючи його природність і читабельність.

Англійська мова характеризується структурною завершеністю речень і чітким порядком слів. Пропуск важливого компонента в реченні можливий лише за умови використання слова-заступника. Такі пропуски найчастіше обумовлені стилістичними міркуваннями, як-от уникнення повторів того самого слова чи надання висловлюванню більшої виразності. Хоча повтори є

поширеним явищем в англійській мові, їх застосування повинно бути обґрунтованим логічно й стилістично. Інакше вони сприймаються як надмірність і стилістичний недолік.

Наприклад, «*Perfectly tolerable, I dare say, but not handsome enough to tempt me», «I dare say I have never met a more pleasant gentleman in all my years», «- I dare say you will find him very amiable, Lizzie», «And I dare say that is an irreversible event?» або «My dear Mr Bennet, how can you be so tiresome!», «Well, my dear, if your daughter does die it will be a comfort to know it was all in pursuit of Mr Bingley», «Oh dear, I cannot tease you about that*», тощо.

Саме прагнення до синтаксичної завершеності речень та стилістичної гармонії пояснює активне використання слів-заступників (structure filling words). До них належать займенники (one, ones, this, that, these, those) і допоміжні дієслова (*to do, to be, to have, shall, should, will, would, can, could, may, must, dare*).

Слова-заступники не мають власного предметно-логічного (денотативного) значення, а набувають змісту лише в контексті, співвідносячись із відповідними іменниками чи дієсловами, які вони заміняють. Дієслова-заступники поділяються на повні й часткові. Повними є, наприклад, дієслово to do у Present і Past Indefinite, яке може заміняти будь-яке інше дієслово. Часткові заступники, як-от модальні дієслова, виконують роль частини складної дієслівної форми.

При перекладі слів-заступників часто доводиться використовувати повнозначні слова (включно із займенниками) або застосовувати різноманітні функціональні заміни.

– We are all fools in love. He does not know her character as we do. She should move fast. Snap him up. There is plenty of time for us to get to know them after we're married / Закохуючись сліпнуть усі. Він не знає твою сестру так добре як ми з тобою. Їй треба швидше завоювати його серце. А закохатися вона і після заміжжя.

У цьому прикладі чітко простежується, як переклад речення потребує застосування стилістичних, граматичних та лексичних трансформацій. Розглянемо конкретні прийоми, використані перекладачем.

По-перше, тут присутня стилістична трансформація у вигляді евфемізації – заміна грубих або емоційно забарвлених слів і виразів на м’якші. Це зумовлено тим, що розмовний стиль української мови є більш стриманим порівняно з англійським. Наприклад, словосполучення «*She should move fast. Snap him up*» в кінотексті перекладається як «*Їй треба швидше завоювати його серце»,* хоча має біль грубий контекст в оригінальному сценарії.

По-друге, перекладач застосував граматичну трансформацію у вигляді заміни частини мови. Цей прийом є найпоширенішим видом морфологічних трансформацій, спричинених відмінностями у вживанні слів і нормами їх сполучуваності в англійській та українській мовах. У деяких випадках заміни викликані відсутністю відповідної частини мови з аналогічним значенням в українській мові.

Найчастіше у таких трансформаціях заміни піддається іменник. Типовим прикладом є заміна дієслова в особовій формі на віддієслівний іменник. У наведеному прикладі це ілюструється перекладом дієслова *we're married* на іменник *після заміжжя* або *We are all fools in love / Закохуючись сліпнуть усі*.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було встановлено, що популярність англомовного кіновиробництва зростає. Проте кількість кваліфікованих перекладачів, які спеціалізуються на адаптації художніх фільмів, все ще не відповідає вимогам сучасного ринку перекладацьких послуг. Процес дублювання чи озвучування фільмів є технічно складним і вимагає не лише якісного перекладу, але й професійної роботи акторів, звукорежисерів і редакторів. Художні фільми належать до аудіомедійних текстів, які мають змішану літературну форму. Вони поєднують мовні та немовні елементи, такі як графічні, акустичні та візуальні засоби. Ця багатогранність впливає на вибір перекладацьких підходів і визначає рівень відповідності перекладу оригінальному тексту. Основною стратегією є динамічна еквівалентність, яка забезпечує відтворення аналогічного емоційного впливу перекладеного фільму на глядача та служить головним критерієм оцінювання якості перекладу.

Загальні принципи перекладу кінематографічних творів визначаються на кількох рівнях.

На фонетичному рівні важливо підбирати слова, які легко вимовляються і добре сприймаються на слух, уникаючи фонетичних помилок, скупчення приголосних, надмірної кількості коротких чи службових слів. Також враховується ритміка та інтонація мовлення.

На лексико-семантичному рівні ключовими є емоційна виразність, створення стилю мови, індивідуалізація мовлення персонажів, використання метафоричних елементів і уникнення буденності в діалогах.

На синтаксичному рівні увага приділяється особливостям текстів, таких як ритмічна структура, синтаксичні переноси, розташування пауз, а також баланс між темою і ремою у висловлюваннях.

Дослідження проаналізувало кінематографічні твори як різновид драматургії, виявивши їхні характерні особливості у перекладі. Було

встановлено, що переклад кіносценаріїв і драматичних текстів має спільні основи, але для якісної передачі змісту та форми кінотексту необхідно враховувати специфіку цього жанру. Зокрема, важливими елементами є лінгвістичні компоненти, такі як текст титрів, написи, усне мовлення акторів, закадровий текст і музичний супровід.

Дослідження англомовних кінофільмів та їхнього перекладу українською показало, що для досягнення еквівалентності широко застосовуються традиційні методи художнього перекладу. В ході роботи були детально розглянуті перекладацькі трансформації, їх причини та доцільність використання. Висновки свідчать, що в більшості випадків перекладач успішно застосовував відповідні прийоми, хоча траплялися приклади, де використання трансформацій було необґрунтованим.

Для визначення найбільш поширених перекладацьких трансформацій ми застосували кількісний аналіз, який показав, що найчастіше використовуються лексичні зміни. Особливу увагу було приділено таким прийомам, як конкретизація, модуляція, генералізація та транскрипція. Водночас, значну частину змін (приблизно чверть) складають граматичні трансформації, зокрема заміни, вилучення та антонімічний переклад. Окремо було проаналізовано стилістичні прийоми, серед яких особливо виділяються евфемізми та використання функціональних аналогів, що забезпечують адаптацію тексту до мовних і культурних особливостей цільової аудиторії.

Порівняльний аналіз перекладів дозволив виявити проблеми, що виникають на лексичному, граматичному та стилістичному рівнях. Дослідження показало, що перекладачі часто змушені комбінувати різні типи трансформацій, оскільки змішані трансформації трапляються значно частіше, ніж ті, що належать до одного типу.

Аналіз перекладу українською мовою фільму Джо Райта «Pride and Prejudice» (2005) показав, що для передачі реалій використовуються такі основні методи: транскрибування, калькування, описовий переклад і смисловий розвиток. У перекладі фразеологізмів, які зазвичай включають

дієслово з післялогом, іменник чи прислівник, ключову роль відіграє значення післялога чи іншого елемента, що задає логіку звороту. Такі одиниці зазвичай перекладаються дієсловами чи прислівниками, рідше – іменниками з подібним логічним значенням. Для фразеологічних зрощень найчастіше застосовуються прийоми смислового розвитку або заміна образу.

Емоційно забарвлена лексика у більшості випадків (90%) передається нейтральними еквівалентами, що забезпечує збереження змістовної ясності. Основною стратегією перекладу є підтримання комунікативної функції та передачі аналогічного естетичного ефекту.

Результати дослідження підкреслюють, що, попри тривалий культурно-історичний контакт між англійською та українською мовами, глибокий аналіз перекладацьких проблем у кінематографі залишається недостатньо розробленим. Це створює потребу в подальших дослідженнях, особливо у виборі оптимальних стратегій і тактик для перекладу кінотекстів різних жанрів і стилів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амеліна С. М. Конотативна еквівалентність у перекладі. *Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2014. №11. С.5- 14.

2. Андрейко Л. В. Можливості відтворення інтертекстуальності у перекладі. *Гуманітарний вісник. Серія: Іноземна філологія*, вип. 13, Черкаси: ЧДТУ, 2009, С. 249-253.

3. Андрієнко Т. П. Переклад як когнітивно-комунікативна діяльність. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя, Філологічні науки*, кн. 3, 2014, С. 13-17

4. Балахтар В. В., Балахтар К. С. Адекватність та еквівалентність перекладу. URL: http://www.confcontact.com/20110531/fk-balahtar.htm (26.09.2024).

5. Богачова Н., Матузкова О. П. Лексичні та граматичні трансформації при перекладі найменувань британських кінофільмів. *Збірник наукових статей студентів і викладачів відділення перекладу*, 2006, С. 4-14.

6. Галас А. С. Відтворення особливостей драматичного діалогу в перекладі. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2011. С.142-147.

7. Демецька В. В. Адаптація як крос-культурна і перекладацька проблема. *Всеукраїнська наукова конференція «Актуальні проблеми філології та перекладознавства»*. 2005, С. 148-150.

8. Демецька В., Федорченко В. До проблеми перекладу кінотекстів. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Херсон, 2010. 239–243 с.

9. Дробаха О. В. Еквівалентність у сучасному англо-українському перекладі. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного*

лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія. 2017. Вип. 34. С.195-199.

10. Журавель Т. В. Кіноперекладяк вид аудіовізуального перекладу і його становлення в Україні та світі. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки (мовознавство)».* 2018. № 10. С. 35–38.

11. Закон України «Про кінематографію». URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/9/98-вр (дата звернення: 21.09.2024).

12. Іванова О. Перекладацька еквівалентність і способи її досягнення (translators equivalence and ways to reach it). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна*». 2014. Вип. 48. С. 277-279.

13. Іваницька Н. Б. Формування перекладацької компетенції в аспекті використання новітніх інформаційних технологій. *Електронне наукове видання матеріалів IX Міжнародної науково-практичної конференції «Гуманізм та освіта». Вінниця*, 2016. URL: http://conf.vstu.vinica.ua/humud/2006/txt/06inbnit.pht (26.09.2024).

14. Кальниченко О. А., Подміногін В.О. Переклад та адаптація. *Вісник Харківського нац. у-ту ім. В.Н.Каразіна. Сер. романо-германська філологія*. №636, 2015, С. 201-206.

15. Карабан В. І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську. Нова Книга, 2003. 560 с.

16. Карабан В. І. Попередження інтерференції мови оригіналу у перекладі (граматичні та лексичні проблеми перекладу з української мови на англійську). Нова Книга, 2001. 232 с.

17. Конкульовський В. До визначення одиниці перекладу кінокомедій. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. Вип. 104. Ч. 2012. С. 263-266.

18. . Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу: навч. посіб. Київ: Юніверс, 2003. 280 с.

19. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. Вінниця: Нова книга, 2003. 448 с.

20. Кривонос Я. В. Нормативні проблеми українського перекладу американської кінопродукції. *Лінгвістика*. 2010. № 1. С. 176–182.

21. Кузенко Г. М. Кіноперекладяк особливий вид художнього перекладу на матеріалі англійської мови. *Одеський лінгвістичний вісник* № 9 (3), 2017, С. 70-74.

22. Курбатова Д. А. Особливості перекладу художнього твору: труднощі та шляхи їх подолання. *Вісник студентського наукового товариства «Ватра» вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ*. Вінниця. Випуск 29/2024, 2018. С. 246-252. URL Режим доступу: http://www.vtei.com.ua/doc/2018/konf18/15.pdf#page=246 (26.09.2024)

23. Кушнірова Т.В. Основні етапи розвитку українського кіноперекладу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія* : зб. наук. пр. Одеса: Гельветика, 2023. Вип. 62, Т. 3. С. 11-14.

24. Лукьянова Т. Г. Основи англо-українського кіноперекладу: навчальний посібник для студентів 4 курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» денної форми навчання факультету іноземних мов Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 104 с.

25. Лукьянова Т. Г. Теоретичні аспекти кіноперекладу з англійської на українську мову. *Вісник Харківського національного університету ім. 57 В. Н. Каразіна*. 2011. № 973. Сер. Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. Вип. 68. С. 183–187

26. Мельник А. П. Кіноперекладяк особливий тип аудіовізуального перекладу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна*. 2015. Вип. 58. С. 110–112.

27. Некряч Т. Є. Через терни до зірок : труднощі перекладу художніх творів. Для студентів перекладацьких факультетів вищих навчальних закладів : навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2010. 195 с.

28. Некряч Т. Є., Чала Ю. П. Переклад і культура. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики: збірник наукових праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. Київ: КНУ, 2004. Вип. 4. С. 32–37.

29. Орєхова О. І. Теоретичні засади кіноперекладу: історичний аспект. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки*. 2013. Кн. 3. С. 164–170.

30. Ремал А. Аудіовізуальний переклад / пер. Т. Лук'янової. Енциклопедія перекладознавства у 4-х томах. / за ред. Черноватого Л. М., Калиниченка О. А. Вінниця : Нова книга, 2020. Том 1. С. 28–34.

31. Сіроштан Т. О., Прокопенко А. В. Труднощі перекладу англомовного кінематографічного тексту. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Київ, 2020. Том 31 (70). № 4, Ч. 3. С. 76–80.

32. Скобнікова О. Лінгвотекстові характеристики та типологія кіносценаріїв. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство): збірник наукових праць*. 2016. Вип. 23. С. 235–241.

33. Софієнко І. В. Переклад кінокомедій українською: крізь терни до сміху. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. Вип. 46(4). С. 42–49.

34. Становище української мови в Україні в 2012 році. *Рух добровольців «Простір свободи»*. URL : dobrovol.org/ files/2012/stan_movy_2012.doc (дата звернення: 21.09.2024).

35. Сухенко К. М. Лексичні проблеми перекладу. Київ : Київ. нац. універ. ім. Тараса Шевченка, 1992. 312с.

36. Укрінформ: «За» і «проти» скасування українського дубляжу. URL: https://www.ukrinform.ua/rubricculture/3732390-za-i-proti-skasuvanna-ukrainskogo-dublazu.html (дата звернення: 21.09.2024).

37. УНІАН: Експерти визнали український дубляж якіснішим за російський. *Блоґ Народний Оглядач. Культура. Простір волі. Кіноперекладе*. URL: http://sd.org.ua/node/18376 (дата звернення: 21.09.2024).

38. Фоміна Л. В. Методичні рекомендації з дисципліни «Особливості перекладу художніх творів» для студентів заочно-дистанційної освіти спеціальності «Переклад». Дніпро: Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», 2015. 164 с.

39. Фролова І. Є. Особливості структурно-інтеракційного аспекту реалізацій стратегії конфронтаційності в англомовному дискурсі. *Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна*. 2009. № 837. С. 67–73.

40. Чередниченко О. І. Міжкультурні аспекти перекладу. *Мовні і концептуальні картини світу*. Київ: КНУ ім. Т. Шевченка, 2001. 485 с.

41. Чернова А. В., Аванесян А. А. До проблем кіноперекладу як виду художнього перекладу. URL: http://confcontact.com/2013_04_17/30_Chernova.htm (дата звернення: 20.10.2024).

42. Черноватий Л. М. Зміст поняття «фахова компетентність перекладача» як складової методики навчання. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2014. Вип. 2. С. 84–86.

43. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності: Підручник для ВНЗ за спеціальністю «Переклад». Вінниця: Нова Книга, 2013. 376 с.

44. Шахновська І. І., Кондратьєва О. В. Прагматична адаптація під час перекладу англомовних анімаційних фільмів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2019. Вип. 40. Т. 3. С. 96–99.

45. Шевченко М. Є. Особливості перекладу художніх фільмів. *Актуальні проблеми філології*. Одеса, 2017. С. 88–91.

46. Шубенко Н. О. Аудіовізуальний медіатекст: специфіка, структура, властивості. *Культура і Сучасність : альманах*. К. : Міленіум, 2012. № 1. С. 145-149.

47. Anderman G. Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2019. 67 p.

48. Baldry A. Multimodal Transcription and Text Analysis, London & Oakville: Equinox, 2016. 20 p.

49. Bassnett S. TOPICS IN TRANSLATION: Series Editors. USA: Amherst, University of Warwick, UK and Edwin Gentzler, University of Massachusetts, 2009. 283 p.

50. Cardwell S. Adaptation Revisited: Television and the Classic Novel. Manchester– New York: Manchester University Press, 2002. 70 p.

51. Cartmell D. Jane Austen's Pride and Prejudice: The Relationship between Text and Film. London: Methuen Drama. 2012. 65 p.

52. Cartmell D. Pride and Prejudice and the Adaptation Genre. *Journal of Adaptation in Film and Performance*. 2012. № 3 (3). P. 227–243.

53. Cartmell D., Wheelan I. A Practical Understanding of Literature on Screen: Two Conversations with Andrew Davies. The Cambridge Companion to Literature on Screen, D. Cartmell, I. Wheelan (red.). Cambridge: Cambridge University Press, 2007. P. 239–250.

54. Catford J. C . A Linguistic Theory of Translation. Ldn., 1965. 230 с.

55. Chaume F. The turn of audiovisual translation. New audiences and new technologies. *Translation Spaces*, 2013, № 2. pp. 107-125.

56. Chiaro D. Issues in Audiovisual Translation. *The Routledge Companion to Translation Studies*. London/New York : Routledge, 2009. P. 141–165.

57. Cronin M. Translation goes to the Movies. New York: Routledge, 2009. 164 p.

58. Diaz-Cintas J. New Trends in Audiovisual Translation. Multilingual Matters, 2009. 288 p.

59. Duff A. Translation. Oxford: Oxford Univ. Press, 1989. 160 p.

60. Eugene A. Nida, Charles E. Taber The Theory and Practice of Translation. Leiden : Brill, 1982. p. 218

61. Franko E. Voice-over Translation: An Overview. Bern: Peter Lang, 2010. 248 p.

62. Gambier Y. Screen Translation: Special Issue of the Translator. Routledge, 2016. 224 p.

63. Ghaemi F., Benyamin J. Strategies used in the translation of interlingual subtitling. *Journal of English Studies*, 2010. P. 39–49.

64. Herman V. Dramatic Discourse: Dialogue as Interaction in Plays. London : Routledge, 1995. 335 p.

65. Ivarsson J. Subtitling. Stockholm : Transedit HB, 1998. 185 p.

66. Kobyakova I., Mishchenko A. Grammatical Aspects of Translation. *Філологічні трактати*. 2018. Т. 10, № 2. С. 60–66.

67. Kobyakova I. K., Ovsianko O. L., Shvachko S. O. Dimensions of nominative and communicative units. *Нова філологія: збірник наукових пра*ць. Запоріжжя: ЗНУ. 2020. Вип. 79. С. 46–53.

68. Korunets I. V. Theory and Practice of Translation. Vinnytsia : Nova Knyha Publishers, 2001. 446 p.

69. Kozloff S. Overhearing Film Dialogue. University of California Press, 2000. 332 p.

70. Nida Eu. Toward a Science of Translating. With Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating. Leiden: Brill, 1964. 331 p.

71. Nida Eu., Taber, Ch. The Theory and Practice of Translation. Leiden: Brill, 1974. 218 p.

72. North J. Conservative Austen, Radical Austen: Sense and Sensibility Adaptations. London: Routledge, 2007. 340 p.

73. Szarkowska A. The Power of Film Translation. In: Translation Journal Volume 9, №. 2, 2005. URL: http://translationjournal.net/journal/32film.htm (20.10.2024).

74. Troost L.V. The Nineteenth-century Novel on Film: Jane Austen. The Cambridge Companion to Literature on Screen, D. Cartmell, I. Wheelan (red.), 2007. P. 75–89.

75. Troost L.V., Greenfield S. Jane Austen in Hollywood. Lexington: The University Press of Kentucky, 1998. 56 p.

76. Venuti L. Strategies of translation. London and New York: Routledge, 1998. P. 240-244

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

77. «Pride & Prejudice» (реж. Джо Райт) (Гордість та упередження), 2005. *MEGOGO* URL : https://megogo.net/ua/view/17567495-gordist-ta uperedzhennya.html (дата звернення: 24.09.2024).

ДОДАТОК А

1.	Хронометраж	Цитата з фільму (англійська мова)	Голосовий дубляж (українська мова)	Спосіб досягнення динамічної еквівалентності
2.	00:03:04 / 02:06:40	Netherfield Park is let at last?	У Незерфілд-парк нарешті з’явився господар!	Лексична та стилістична трансформація.
3.	00:03:23 / 02:06:40	Liddy, Kitty, what have I told you about listening at the door?	Лідіє, Кітті, я вам казала. Що недобре підслуховувати під дверима!	Граматична та лексична трансформація
4.	00:03:39 / 02:06:40	My dear Mr Bennet, how can you be so tiresome! You know that he must marry one of them.	Містере Беннете, хіба ви не розумієте? Він має взяти за дружину одну з них.	Граматична та стилістична трансформація
5.	00:03:43 / 02:06:40	So you must go and visit him at once.	Вам слід негайно відвідати його	Лексична і граматична адаптація. Скорочення
6.	00:03:46 / 02:06:40	good heavens. People	О боже. Ви тут	Стилістична та лексичнатрансформаціяя
7.	00:03:59 / 02:06:40	There is no need, for I already have	Нема потреби, я вже ходив до нього	Скорочення. Стилістична та лексична трансформація
8.	00:04:05 / 02:06:40	Oh, Mr Bennet, How can you tease me so	Містере Беннете, як ви можете з мене знущатися?	Стилістична трансформація .
9.	00:04:10 / 02:06:40	Have you no compassion for my poor nerves?	Ви забули про мої змучені нерви!	Лексична та стилістична трансформація
10.	00:04:14 / 02:06:40	I have the highest respect for them	Про них неможливо забути	Лексична та стилістична трансформація
11.	00:03:43 /	they are my constant companions these	20 років вони мої постійні супутники	Граматична та лексична

	02:06:40	twenty years		трансформація
12.	00:04:21 / 02:06:40	Is he amiable?	Він чемний?	Лексична трансформація
13.	00:06:00 / 02:06:40	Well, if every man in this room does not end the evening completely in love with you then I am no judge of beauty.	Якщо всі чоловіки в залі не закохаються в тебе, то я нічого не тямлю у красі	Стилістична і лексична трансформація.
14	00:06:05 / 02:06:40	Oh, they are far too easy to judge.	Вони не такі вже й загадкові	Лексична трансформація
15	00:06:09 / 02:06:40	Humourless poppycocks, in my limited experience	Зарозумілі пустодзвони, як каже мій досвід	Лексична та стилістична трансформація
16	00:06:11 / 02:06:40	One of these days, Lizzie, someone will catch your eye and then you'll have to watch your tongue.	Одного дня Лізі ти подивишся на одного з них і нічого подібного не скажеш	Лексична і граматична адаптація
17	00:08:38 / 02:06:40	The library at Netherfield, I've heard, is one of the finest in the country.	Кажуть, бібілотека у Незерфілді одна з найкращих бібліотек	Лексична. Скорочення
18	00:08:42 / 02:06:40	Yes, it fills me with guilt.	І мене це непокоїть	Лексична і стилістична трансформація
19	00:08:45 / 02:06:40	I mean, I can read, of course	Звичайно, я вмію читати	Граматична та лексична. Скорочення
20	00:09:05 / 02:06:40	Well, tell me quickly, my love	Кажіть швидше	Скорочення
21	00:09:16 / 02:06:40	As far as the eye can see	Відразу стільки військових	Лексична та стилістична трансформація.
22	00:09:22 /	Oh, look, Jane’s	Джейн запросила	Граматична та

	02:06:40	dancing with Mr. Bingley	містера Бінглі	лексична трансформація
23	00:09:523 / 02:06:40	Not if I can help it.	Якщо змусять	Граматична та стилістична трансформація
24	00:103:093 / 02:06:40	We are a long way from Grosvenor Square	Ми з вами явно не на прийомі у палаці, містер Дарсі	Лексична і граматична адаптація. Скорочення
25	00:03:43 / 02:06:40	I've never seen so many pretty girls in my life	Я ще не бачив стільки красунь за один вечір	Стилістична та лексичнатрансформаціяя
26	00:10:36 / 02:06:40	Perfectly tolerable, I dare say, but not handsome enough to tempt me.	Можливо вона вродлива, але не настільки, щоб порушити мій душевний спокій	Скорочення. Стилістична та лексична трансформація
27	00:12:35 / 02:06:40	But Lizzie will never admit she is plain.	Лізі ніколи не визнає, що її подруга погануля	Стилістична трансформація .
28	00:12:51 / 02:06:40	However, he did write her some very pretty verses.	Він присвятив їй поему	Лексична та стилістична трансформація
29	00:12:44 / 02:06:40	When she was only 15	У 15	Лексична та стилістична трансформація
30	00:13:47 / 02:06:40	You know perfectly well I do not believe marriage should be driven by thoughts of money.	Ти знаєш, що мене найменше хвилюють гроші	Граматична та лексична трансформація
31	00:13:58 / 02:06:40	I give you leave to like him. You've liked many a stupider person.	Тож я дозволяю тобі перейнятися симпатією до нього	Лексична трансформація
32	00:14:00 / 02:06:40	Jane, he danced with you most of the night and stared at you for the rest of it		Стилістична і лексична трансформація.
33	00:14:03 /	You're a great deal too	Раніше тобі	Лексична

	02:06:40	apt to like general, you know.	подобалися чоловіки значно дурніші за нього	трансформація
34	00:16:03 / 02:06:40	Well, my dear, if your daughter does die it will be a comfort to know it was all in pursuit of Mr Bingley.	Якщо Джейн помре, нас втішить думка, що вона загинула в погоні за містером Бінглі	Лексична та стилістична трансформація
35	00:17:09 / 02:06:40	I am going to Netherfield at once.	Я іду в Незерленд	Лексична і граматична адаптація
36	00:17:09 / 02:06:40	Goodness, did you see her hem? Six inches deep in mud!	Боже, ви бачили її сукню. Вся пелена у багні	Лексична. Скорочення
37	00:20:48 / 02:06:40	They all paint tables, and embroider cushions and play the piano. I never heard of a young lady, but people say she is accomplished.	Ви все вмієте: малювати, грати на фортепіано, вишивати. Про жодну дівчину я не чув, що вона неосвічена	Лексична і стилістична трансформація
38	00:20:50 / 02:06:40	Either you are in each other's confidence and you have secret affairs to discuss, or you are conscious that your figures appear to the greatest advantage by walking. If the first, I should get in your way. If the second, I can admire you much better from here.	Я гадаю, ви вирішили прогулятися, щоб обговорити свої таємниці або вирішили, що маєте більш привабливий вигляд, коли ходите по кімнаті. Тоді в першому випадку я вам просто стану на заваді, а в другому – я вас бачу краще з цього місця.	Граматична та лексична. Скорочення
39	00:21:09 / 02:06:40	Absolutely. She must have a thorough knowledge of music, singing, drawing, dancing and the modern languages, to deserve the word. And something in her air and manner of	Згодна. Освічена жінка мусить добре грати, співати, малювати, танцювати і знати мови. І в ній самій має бути щось незвичайне.	Скорочення

		walking.		
40	00:21:33 / 02:06:40	I never saw such a woman. She would certainly be a fearsome thing to behold.	Я не бачила подібних леді, але впевнена, мені б з ними було дуже тоскно.	Лексична та стилістична трансформація.
41	00:22:52 / 02:06:40	For we're trying to find a fault in you	Ми дуже хочемо знайти у вас гандж	Граматична та лексична трансформація
42	00:23:04 / 02:06:40	Oh dear, I cannot tease you about that. What a shame, for I dearly love to laugh.	То з вами краще не жартувати. Дуже шкода, бо я дуже люблю посміятися.	Граматична та стилістична трансформація
43	00:23:55 / 02:06:40	Such expensive furnishings. I hope you intend to stay here, Mr Bingley.	Яке розкішне вмеблювання. Я сподіваюся, що ви нікуди звідси не поїдете, містер Бінглі.	Лексична і граматична адаптація. Скорочення
44	00:24:10 / 02:06:40	I find it perfectly adequate even if society is a little less varied than in town.	Він цілком підходить для відпочинку, попри певну одноманітність місцевого товариства	Стилістична та лексичнатрансформаціяя
45	00:24:16 / 02:06:40	we dine with four and twenty families of all shapes and sizes	Ми інколи кличемо на вечерю 22 родини. А люди які!	Скорочення. Стилістична та лексична трансформація
46	00:24:53 / 02:06:40	Indeed much more rational but rather less like a ball.	І, справді, танці тільки заважають. І хто їх тільки вигадав?	Стилістична трансформація .
47	00:25:10 / 02:06:40	Really, you're welcome anytime you feel the least bit poorly.	Ви завжди бажана гостя в моєму домі міс Джейн	Лексична та стилістична трансформація
48	00:25:16 / 02:06:40	Thank you for such stimulating company. It has been most instructive.	Дякую за гарне товариство. Я отримала велике задоволення.	Лексична та стилістична трансформація
49	00:25:46 /	Just the one? Mind? We’re not made of	У нас тут не монетний двір	Граматична та лексична

	02:06:40	money		трансформація
50	00:25:57 / 02:06:40	I have reason to expect an addition to our family party	Я чекаю особливого гостя	Лексична трансформація
51	00:26:13 / 02:06:40	Because the estate passes directly to him and not to us poor females.	Маєток передається спадкоємцям чоловічої лінії	Стилістична і лексична трансформація.
52	00:25:16 / 02:06:40	Mr Collins, at your service.	Містер Колінс, до ваших послуг	Лексична трансформація
53	00:26:39 / 02:06:40	Many years since I've had such an exemplary vegetable	Багато років я не коштував такої смачної картоплі	Лексична та стилістична трансформація
54	00:27:05 / 02:06:40	My small rectory abuts her estate	Мій пасторський будиночок межує з її маєтком	Лексична і граматична адаптація
55	00:27:20 / 02:06:40	and she often condescends to drive by my humble abode in her little phaeton and ponies.	І вона часом обдаровує своєю увагою моє скромне житло, проїзджаючи його на своєму фаетоні	Лексична. Скорочення
56	00:27:25 / 02:06:40	One daughter, the heiress of Rosings and very extensive property.	Одна донька, спадкоємиця Розінгсу, вельми обширного маєтку	Лексична і стилістична трансформація
57	00:27:25 / 02:06:40	These are the kind of little delicate compliments that are always acceptable to ladies, and which I conceive myself particularly bound to pay.	Дам тішать вишукані компліменти і я часто виказую її Світлості моє шанування такими милими дрібничками	Граматична та лексична. Скорочення
58	00:28:30 / 02:06:40	After dinner I thought I might read to you all an hour or two. I have with me Fordyce's sermons	Я думав після вечері прочитати вам вірш чи два. Я привіз проповіді Фордейса, де красномовно	Скорочення

		which speak eloquently on this point.	обговорюються проблеми моралі	
59	00:28:51 / 02:06:40	I have become aware of the fact	Я знаю про цей приємний факт	Лексична та стилістична трансформація.
60	00:29:11 / 02:06:40	- Mr Collins, unfortunately it is incumbent on me to hint that the eldest Miss Bennet is - very soon to be engaged - Engaged!	- Містер Колінз, я змушена попередити вас про те, що саме старша міс Бенет незабаром заручиться. - Це ж треба!	Граматична та лексична трансформація
61	00:30:02 / 02:06:40	Mr Collins is the sort of man, who makes despair at the entire sex	Містер Колінз змусить розчаруватися в усіх представниках свого кола	Граматична та стилістична трансформація
62	00:31:18 / 02:06:40	I was on my way to your house.	А я саме їхав до вас	Лексична і граматична адаптація. Скорочення
63	00:31:18 / 02:06:40	Be sure to invite Mr Wickham, He is a credit to his profession	Не забудьте покликати містера Вікхема, це гордість нашої армії	Стилістична та лексичнатрансформаціяя
64	00:32:04 / 02:06:40	Indeed, my fate has been very intimate with that gentleman. I have been connected with his family since infancy	Навіть більше. Я змалку був вхожий в їхній дім	Скорочення. Стилістична та лексична трансформація
65	00:32:43 / 02:06:40	My father managed his estate. We grew up together, Darcy and I. His father treated me like a second son. Oh he was the kindest of men and bequeathed me the	Ми провели разом дитячі роки. Мій батько був у них управителем. Його батько ставився до мне як до сина. Любив мене як сина. В день його смерті ми були	Стилістична трансформація .

		best living in his gift, for I had my heart set on joining the church. But when he died Darcy ignored his wishes and gave the living to another man.	поряд. З останнім подихом його батько обіцяв мені парафію в своїх землях. Він знав, що я готував себе до служіння богові. Але Дарсі попри його останню волю віддав парафію іншому.	
66	00:35:55 / 02:06:40	I dare say I have never met a more pleasant gentleman in all my years.	Мушу сказати, я ще ніколи не бачила приємнішого джентльмена за все своє життя	Лексична та стилістична трансформація
67	00:35:58 / 02:06:40	Dear Jane. always doing what is best for her family.	Дорога Джейн, він усе віддасть задля блага своєї сім'ї	Лексична та стилістична трансформація
68	00:36:21 / 02:06:40	- Have you seen Mr Wickham. - No, perhaps he is throught here.	- Ти бачила Містера Вікхема? - Ні, можливо він поїхав.	Граматична та лексична трансформація
69	00:36:538 / 02:06:40	Perhaps you will do me the honour, Miss Elizabeth?	Будь ласка, зробіть мені ласку, міс Елізабет	Лексична трансформація
70	00:31:18 / 02:06:40	To be sure, dancing is of little consequence to me, but it does afford the opportunity to lavish'ones partner with delicate attentions which is my primary object of the evening.	Ясна річ, танці для мене особливої ваги не мають, але я готовий піти на це, аби завоювати увагу... Завоювати увагу свої дами… Увагу своєї дами, що якраз … Основною моєю метою	Стилістична і лексична трансформація.
71	00:38:16 / 02:06:40	It is my intention, if I may be so bold to remain close to you throughout the evening.	Дозвольте з властивою щирістю сказати, що я хотів би провести вечір біля вас.	Лексична трансформація

72	00:38:52 / 02:06:40	- I dare say you will find him very amiable, Lizzie. - Heaven forbid! That would be the greatest misfortune of all - to find a man agreeable whom one is determined to hate	- Не маю сумнівів, що він справить враження люб'язного джентельмена. - що мене геть не влаштовує, адже я заприсяглася його зневажати	Лексична та стилістична трансформація
73	00:39:12 / 02:06:40	I do love a Sarabande. Indeed. Most invigorating.	- Я люблю цей танець - Дуже надихає	Лексична і граматична адаптація
74	00:39:29 / 02:06:40	It is your turn to say something, Mr Darcy - I talked about the dance, now you ought to remark on the size of the room or the number of couples.	Ваша черга щось казати, містере Дарсі. Я похвалила танець, ви можете зазначити красу музики чи скільки пар приїхало	Лексична. Скорочення
75	00:40:02 / 02:06:40	Do you talk as a rule while dancing?	Ви звикли розмовляти під час танцю?	Лексична і стилістична трансформація
76	00:40:04 / 02:06:40	No, I prefer to be unsociable and taciturn	Я волію залишатися мовчазною	Граматична та лексична. Скорочення
77	00:40:04 / 02:06:40	Makes it all so much more enjoyable, don't you think?	Це допомагає отримати більше задоволення від балу	Скорочення
78	00:40:25 / 02:06:40	Tell me do you and your sisters very often walk to Meryton?	Ви з сестрами часто їздите до Меритону, міс Елізабет?	Лексична та стилістична трансформація.
79	00:40:30 / 02:06:40	In fact, when you met us, we'd just had the pleasure of forming a new acquaintance	Ми з вами зустрілися під час приємного спілкування з нашим новим знайомим	Граматична та лексична трансформація
80	00:40:48 /	And I dare say that is an irreversible event?	І певно він ніколи її не поверне	Граматична та стилістична

	02:06:40			трансформація
81	00:40:59 / 02:06:40	I hear such different accounts of you as puzzle me exceedingly.	Думки щодо вас такі різні, що я збентежена	Лексична і граматична адаптація. Скорочення
82	00:41:03 / 02:06:40	I hope to afford you more clarity in the future.	Я допоможу знайти вам правдиву думку на майбутнє	Стилістична та лексичнатрансформаціяя
83	00:42:40 / 02:06:40	Mary dear, you've delighted us long enough. Let the other young ladies have a turn.	- Мері, серденько, ти вже достатньо довго потішила наш слух. Інші леді теж хочуть показати себе.	Скорочення. Стилістична та лексична трансформація
84	00:42:46 / 02:06:40	I had her since I was a child and then she died. Now I have a beautiful grey	Я завжди готовий проїхатися з вами. Я маю прекрасного коня	Стилістична трансформація .
85	00:42:56 / 02:06:40	Oh, Yes, We full expect a most advantageous marriage	Так цей союз буде приємним і вигідним буквально для всіх	Лексична та стилістична трансформація
86	00:43:02 / 02:06:40	And my Jane marrying this young man must throw her sisters in the way of the rich men	Моя Джейн заслуговує тільки найкращого як і її сестри.	Лексична та стилістична трансформація
87	00:43:54 / 02:06:40	She is just shy and modest. If he does not perceive her regard he is a fool.	Не в її правилах заохочувати. Її прихильність не помітить тільки сліпий	Граматична та лексична трансформація
88	00:43:58 / 02:06:40	We are all fools in love. He does not know her character as we do. She should move fast. Snap him up. There is plenty of time for us to get to know them after we're married	Закохуючись сліпнуть усі. Він не знає твою сестру так добре як ми з тобою. Їй треба швидше завоювати його серце. А закохатися вона і після заміжжя	Лексична трансформація

89	00:45:23 / 02:06:40	I have never had such a good time in my life.	Я ще ніколи не проводила так добре свій час	Стилістична і лексична трансформація.
90	00:51:02 / 02:06:40	You will have this house! You'll save your sisters from destitution! Think of your family!	Ти отримаєш цей будинок і врятуєш своїх сестер! Подумай про свою долю	Лексична трансформація
91	00:51:32 / 02:06:40	Oh, ungrateful child! I shall never speak to her again! Not that I have much pleasure in talking to anybody. People who suffer as I do from nervous complaints can have no inclination for talking. Nobody can tell what I suffer...	Невдячне дівчисько! Віднині я відмовляюся говорити з тобою! Я і зараз не відчуваю задоволення. Жодна людина у цьому домі не бачить мої змучені нерви. От побачите я зляжу.	Лексична та стилістична трансформація
92	00:53:22 / 02:06:40	"Mr Darcy is impatient to see his sister and we are scarcely less eager to meet her again. I really do not think Georgina Darcy has her equal for beauty, elegance and accomplishments, so much so I must hope to hereafter call her my sister. It is my duty to indulge you in no hope in this respect for your own self."	Містер Дарсі їде на зустріч із своєю сестрою, нам теж треба її побачити. Загальновідомо, що Джорджиана Дарсі зразок вихованості, елегантності і краси. Я сподіваюся, що скоро зможу назвати її своєю сестрою.	Лексична і граматична адаптація
93	00:54:17 /	I'm sure that will cheer	Ваші слова	Лексична.

	02:06:40	her up,Papa.	підтримали б її , Папа	Скорочення
94	00:56:33 / 02:06:40	I'm not a romantic, you know. I ask only a comfortable home, and considering Mr Collin's character, and situation in life, I am convinced that my chance of happiness with him is as fair as most people can hope for.	Не кожен може дозволити собі романтику. Я матиму шанований дім і визначеність. Є за що йому дякувати. Я нагадую, що мені 27 років. Я не маю ні грошей, ні перспектив. Я вже зараз обтяжую своїх батьків.	Лексична і стилістична трансформація
95	00:57:33 / 02:06:40	My wife encourages me to spend as much time in the garden as possible, for the sake of my health. A beat.	Дружина наполягає, щоб я задля зміцнення здоров’я багато часу проводив у саду	Граматична та лексична. Скорочення
96	00:57:47 / 02:06:40	I plan many improvements, of course. I intend. to throw out a bow there, and plant a lime walk. Oh yes, I flatter myself that any young lady would be happy to be the mistress of such a house.	Я планую зробити тут деякі зміни, наприклад, посадити липи. Тішу себе надією, що будь яка юна леді була б щаслива поратися у такому домі.	Скорочення
97	00:59:55 / 02:06:40	- You know my nephew? - Yes, madam, I had the pleasure of meeting your nephew in Hertfordshire.	- Ви знайомі з моїм племінником? - Так мем, я мала нагоду познайомитися з ним у Гертфордширі	Лексична та стилістична трансформація.
98	01:00:00 / 02:06:40	That is very strange. But I suppose you had no opportunity. Your mother should	Дуже дивно, ви не мали можливості. Вашій матінці слід було щоліта посилати	Граматична та лексична трансформація

		have taken you to town every spring for the benefit of the masters.	вас у Лондон.	
99	01:00:00 / 02:06:40	I'm sure my mother would not have minded, but my father hates town.	Моя матінка була не проти, але мій батько не любить Лондон.	Граматична та стилістична трансформація
100	01:01:32 / 02:06:40	- We never had a governess - No governess? Five daughters brought up at home without a governess, I never heard such a thing! Your mother must have been quite a slave to your education.	- У нас ніколи не було гувернантки - Як не було! 5 дівчаток виховували без гувернантки. Вперше чую. Ваша мати певно поклала життя на вівтар вашого виховання.	Лексична і граматична адаптація. Скорочення
101	01:02:10 / 02:06:40	Upon my word, you give your opinion very decidedly for so young a person. Pray, what is your age?	Ви висловлюєтесь досить рішуче як для такої юної особи. Цікаво скільки вам років?	Стилістична та лексичнатрансформаціяя
102	01:02:18 / 02:06:40	With three younger sisters grown up, your Ladyship can hardly expect me to own to	Оскільки мої менші сестри вже настільки дорослі, я навряд чи можу назвати свій вік	Скорочення. Стилістична та лексична трансформація
103	01:02:50 / 02:06:40	In fact there are few people in England who have more true enjoyment of music than myself, or better natural taste. If I had ever learnt, I should have been a great	Сумніваюся, що у всьому королівстві знайдеться хтось, хто любить музику більше за мене і має такі нахили до неї. Якби мене віддали у навчання, я б стала великим музикантом.	Стилістична трансформація .

		proficient.		
104	01:04:04 / 02:06:40	You mean to frighten me, Mr Darcy, by coming in all your state to hear me, but I won't be alarmed even though your sister does play so well.	Ви хочете засоромити мене містере Дарсі, але я не боюся навіть, якщо ваша сестра відмінно грає	Лексична та стилістична трансформація
105	01:04:23 / 02:06:40	The first time I saw him, at the Assembly, he danced with nobody at all - even though gentlemen were scarce and there was more than one young lady who was sitting down without a partner. - I knew nobody beyond my own party.	Уперше ми зустрілися на балу, де він зовсім не танцював, хоча там бракувало джентельменів і багато леді сиділо, чекаючи на кавалера. - Я ні з ким не був знайомий	Лексична та стилістична трансформація
106	01:07:37 / 02:06:40	She would be a lucky woman.	Його обраниці пощастить	Граматична та лексична трансформація
107	01:09:10 / 02:06:40	Miss Elizabeth, I have struggled in vain but I can bear it no longer. The past months have been a torment I came to Rosings with the single object of seeing you I had to see you I've fought against my better judgement, my family's expectation The inferiority of your birth my rank	Міс Елізабет, я втратив багато сил на боротьбу, але марно. Останні місяці були для мене тортурами. Я приїхав у Розінгс з єдиною метою – побачити вас. Всупереч здоровому глузду, сподіванням моїх рідних, нерівності, що є між нами. Я вирішив відкинути всі сумніви і просити припинити мою агонію	Лексична трансформація

		and circumstance all those things.but I'm willing to put them aside and ask you to end my agony		
108	01:09:25 / 02:06:40	I love you. Most ardently. Please do me the honour of accepting my hand.	Я вас кохаю, усім серцем. Прошу прийняти мою руку і серце.	Стилістична і лексична трансформація.
109	01:09:27 / 02:06:40	Sir, I appreciate the struggle you have been through, and I am very sorry to have caused you pain. Believe me, it was unconsciously done.	Сір, я розумію як нелегко вам довелося і що я завдала вам болю. Повірте я не хотіла цього.	Лексична трансформація
110	01:16:33 / 02:06:40	I am quite over him, Lizzie. If he passed in the street I would hardly notice.	Я опанувала себе, Лізі. Якщо він пройде повз, я не помічу	Лексична та стилістична трансформація
111	01:17:24 / 02:06:40	Lydia will never be easy till she has exposed herself in some public place or other, and we can never expect her to do it with so little inconvenience as under the present circumstances.	Лідія не вгамується доти допоки не покаже себе в публіці, а ми не зможемо надати їй таку можливість , враховуючи скрутні обставини	Лексична і граматична адаптація
112	01:18:02 / 02:06:40	Colonel Forster is a sensible man and will keep her out of any real mischief,	Полковник Фостер розумна людина, він застереже Лідію від серйозних	Лексична. Скорочення

		and she is far too poor to be an object of prey to anyone.	неприємностей, а бідність віджене від неї мисливців на посаг	
113	01:18:12 / 02:06:40	I'm sure the officers will find women better worth their while. Let us hope, in fact, that her stay in Brighton will teach her her own insignificance. At any rate she can hardly grow any worse, without authorizing us to lock her up for the rest of her life.	Я впевнений, що офіцери знайдуть дівиць більш гідних їхньої уваги. Матимемо надію, що перебування у Брайтоні розвінчає її велику самовпевненість. В будь якому разі, вона навряд чи зіпсується ще більше. Коли так, нам доведеться посадити її під замок до скону.	Лексична і стилістична трансформація
113	01:27:08 / 02:06:40	- I'm visiting Derbyshire with my uncle and aunt. - And are you having a pleasant trip?	Я приїхала сюди зі своїми родичами - сподіваюся вам тут сподобалося?	Граматична та лексична. Скорочення
114	01:27:40 / 02:06:40	- Are you staying at Larnbton? - Yes. At the Rose and Crown.	- Ви зупинилися в Лондоні? - Так, у «Троянді і Короні»	

115	01:31:28 / 02:06:40	It is the most dreadful news. Lydia has run away - with Mr Wickham. They are gone together from Brighton to Lord knows where. She has no money, no connections, I fear she is lost forever. We have not the smallest hope.	У мене жахливі новини. Лідія втекла з містером Вікхемом. Тільки бог знає куди вони зникли. Вона без грошей, без зв'язків. Тепер вона зникла. Ми безсилі щось зробити.	Лексична та стилістична трансформація.
116	01:36:15 / 02:06:40	there was my aunt, preaching and talking away just as if she was reading a sermon, she was horrid unpleasant	Тітонька повчала мене, наче проповідь читала і була вкрай нелюб'язна	Граматична та лексична трансформація
117	01:46:36 / 02:06:40	I am sure they will do well together, their tempers are much alike. They will be cheated assiduously by their servants, and be so generous with the rest, they will always exceed their income. - Exceed their income? He has five thousand a year! I knew she could not be so beautiful for nothing.	У них багато спільного. Обидва такі довірливі, що їх обдурить будь-яка служниця і такі щедрі. Що витрати перевищуватимуть доходи. - Перевищуватимуть доходи. Дохід у 5 тисяч фунтів. Я знала, що вона невипадково народилася такою красунею.	Граматична та стилістична трансформація
118	01:49:10 / 02:06:40	Absolutely not! I must speak to Miss Elizabeth alone, as a matter of complete urgency.	У жодному разі, мені треба поговорити з міс Елізабет Бенет. Негайно. Без свідків.	Лексична і граматична адаптація. Скорочення

119	01:49:10 / 02:06:40	You can be at no loss, Miss Bennet, to understand why I am`here. -Indeed you are mistaken. I can not account for this honour at all.	- Ви не можете не розуміти причину мого візиту. - Ні, я не уявляю, чим зобов'язана такій честі	Стилістична та лексичнатранс формаціяя
120	01:49:37 / 02:06:40	Miss Bennet, I warn you, I am not to be trifled with. A report of a most alarming nature has reached me that you intend to be united with my nephew, Mr Darcy.	Міс Бенет хочу попередити, зі мною не можна жартувати я отримала звістку, що вкрай збурила мене – ви збираєтеся заміж за мого племінника. Я розумію, що це підла вигадка.	Скорочення. Стилістична та лексична трансформація
121	01:49:41 / 02:06:40	I know this to be a scandalous falsehood, though not wishing to injure him by supposing it possible, I instantly set off to make my sentiments known.	Я розумію, що це підла вигадкаі не бажаючи ранити його таким припущенням. Я вирішила висловити свою думку, щодо цього	Стилістична трансформація .
122	01:49:45 / 02:06:40	If you believed it impossible, I wonder you took the trouble of coming so far.	Якщо ви не вірите, що це можливо, то чому згаялали час на дорогу сюди?	Лексична та стилістична трансформація
123	01:09:10 / 02:06:40	I do not pretend to possess equal frankness with your ladyship. You may ask the questions, which I may not choose to answer.	Я не претендую на відвертість властиву вам, але я на дещо не волію відповідати	Лексична та стилістична трансформація
124	01:50:15 / 02:06:40	Let me be understood. Mr Darcy is engaged	Містер Дарсі – наречений моєї доньки.	Граматична та лексична

		to my daughter. Now what have you to say?	Що ви тепер на це скажете?	трансформація
125	01:50:31 / 02:06:40	Oh obstinate girl! This union has been planned since their infancy. Do you think it can be prevented by a young woman of inferior birth, of no importance in the world and wholly unallied to his family? Whose own sister's elopement resulted in the scandalously patched-up marriage, only achieved at the expense of your uncle?	Уперте дівчисько! З іхнього народження ми планували цей союз. Невже його здатна дівиця такого низького стану, чия сестра втекла найганебнішим чином і поквапом вийшла заміж, вийнятково завдяки зусиллям вашого дядечка?	Лексична трансформація
126	01:50:33 / 02:06:40	Heaven and earth, are the shades of Pemberly to be thus polluted? Now tell me once and for all, are you engaged to him?	Боже, невже рід Пемберлі буде осквернений? Кажіть не ухиляйтеся: ви заручені з ним?	Стилістична і лексична трансформація.
127	01:54:59 / 02:06:40	My affections and wishes are unchanged, but one word from you will silence me forever.	Мої думки як і раніше, не змінні, всього одне слово змусить мене мовчати	Лексична трансформація
128	01:55:21 / 02:06:40	I would have to tell you, you have bewitched me body and soul and I love and love and love you. And never wish to be parted from you from this day on.	Та якщо ваші почуття все таки змінилися – я повторю , що ви полонили мою душу. Я кохаю вас, кохаю. І віднині не хочу з вами розлучатися	Лексична та стилістична трансформація
129	01:56:51 / 02:06:40	Lizzie, are you out of your senses? I	Лізі, ти при своєму розумі, я думав ти його	Лексична і граматична

		thought you hated the man.	ненавидиш?	адаптація
130	01:57:29 / 02:06:40	I love him! He's not proud. It's I who's been prejudiced, who didn't realize You don't know him, Papa...if I told you what he's really like. What he's done.	Я кохаю його! І це не правда, що він зарозумілий, я була така несправедлива до нього. Ви зовсім не знаєте його, татку. Якби я могла розповісти який він чудовий. Що він зробив для нас.	Лексична. Скорочення
131	01:59:20 / 02:06:40	I cannot believe that anyone can deserve you, but it seems I am over-ruled. So I heartily give my consent.	Я не вірив, що знайдеться той, що буде гідний тебе. Тая радий, що помилявся. Що ж я даю своє благословення.	Лексична і стилістична трансформація
132	02:00:04 / 02:06:40	And if any young men come for Mary or Kitty, send them in, for I am quite at leisure.	Якщо прийдуть просити руки Мері чи Кіті, посилайте їх до мене, я не заперечуватиму.	Граматична та лексична. Скорочення

SUMMARY

The presented paper is dedicated to the Peculiarities of English-Ukrainian Audiovisual Translation Based on Joe Wright's Film Pride and Prejudice.

The object of of the work is the methods for achieving dynamic equivalence in the English-Ukrainian translation of the film text of Joe Wright's «Pride and Prejudice» (2005).

The main aim of the paper consists in the research is to identify the characteristic features of translating cinematographic material in the film, analyze the translation techniques employed, and determine the patterns of translation from English into Ukrainian in Joe Wright's «Pride and Prejudice». It determined the accomplishment of such objectives as:

1. To identify the historical development of artistic film translation in Ukraine.

2. To define the specificity of dynamic equivalence as a key tool for achieving adequacy in artistic film translation.

3. To characterize cinematic texts as a unique type of literary translation.

4. To examine the peculiarities of translating cinematic texts.

5. To investigate lexical, grammatical, and stylistic transformations.

The peculiarities of translating cinematographic materials have been explored by researchers such as A. Hudmanyan, V. Demetska, T. Lukyanova, T. Malkovych, O. Orekhova, Yu. Pletenetska, O. Rebriy, M. Yurkivska, and others. However, many aspects still require further investigation and clarification.

The scientific novelty of this research lies in the analysis of the translation of linguistic and stylistic devices in cinematic texts (based on the film «Pride and Prejudice»), as well as in the characterization of the translation transformations employed during the translation process.

Keywords: *cinematographic translation dynamic equivalence transcription calque descriptive translation sense development*

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Берелет Ганна Євгенівна, студентка 2 курсу, денної форми здобуття освіти, факультету іноземної філології, спеціальності 035 Філологія, освітньої програми 034.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, адреса електронної пошти annaberelet5@gmail.com

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему: «Особливості англо-українського аудіо медіального перекладу на матеріалі кінострічки Джо “Рая Pride and Prejudice”» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлена;
- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;
- згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет- системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата_____ Підпис_____ Г.Є. Берелет